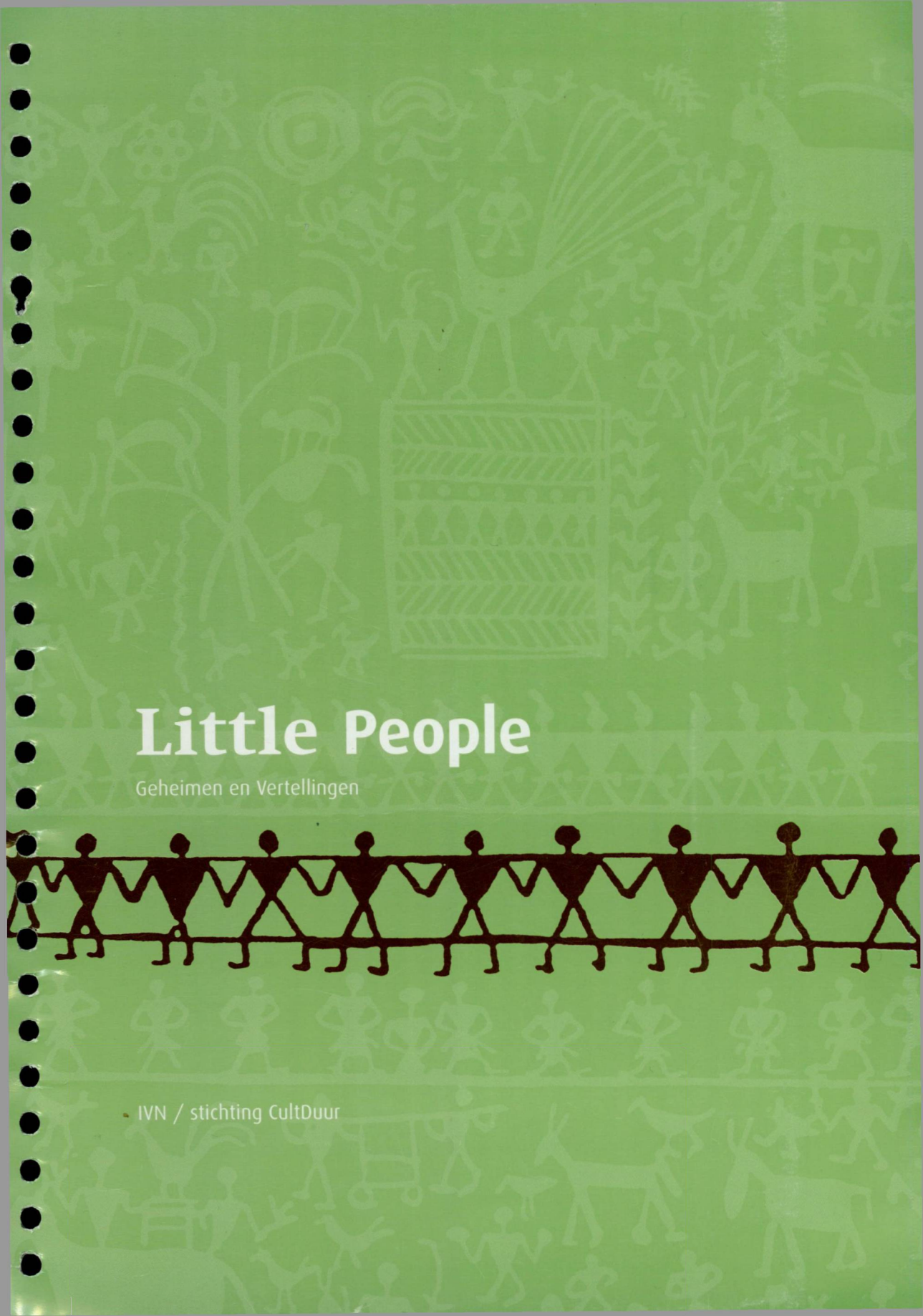

Little People

Geheimen en Vertellingen

IVN / stichting CultDuur

CultDuur

IVN / stichting CultDuur

Little People

Geheimen en vertellingen
voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs

Het **IVN** (Vereniging voor Natuur- en milieueducatie) draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap. Leden vrijwilligers van het IVN (circa 16.000) organiseren vanuit 178 lokale afdelingen natuur- en milieueducatieve activiteiten zoals excursies, cursussen, tentoonstellingen en lezingen. Adressen en websites van afdelingen zijn te vinden op www.ivn.nl.

De Stichting **CultDuur** wil met haar activiteiten, zoals bijvoorbeeld het project 'Little People' een duurzame multiculturele samenleving bevorderen. *CultDuur* ontwikkelt, organiseert en verzorgt activiteiten waardoor verschillende culturele groepen met elkaar in contact komen. In deze innoverende projecten staan cultuur, natuur en duurzaamheid steeds voorop.

Inhoudsopgave

DOCENTENHANDLEIDING

Introductie & Informatie

Waar gaan deze lessen over?	iv
Opbouw van de lessenserie	vi
Pictogrammen	vii
Het onderwijsleergesprek	viii
Matrix sprookjes en vertellingen	xiv
Voorbereidingen voor de buitenles	xxii
Achtergrondinformatie	xxiii

LEERLINGENBOEKJE

Lessenserie 1 | Tijger en Buffel

<i>Sprookje – De Tijger en de Buffel</i>	5
Woordenlijst bij sprookje en opdrachten	7
Les 1.1 Introductieles	9
Les 1.2 Buitenles	11
Les 1.3 Verwerkingsles	14

Lessenserie 2 | Keizer

<i>Sprookje – De Keizer en de Nachtegaal</i>	15
Woordenlijst bij sprookje en opdrachten	19
Les 2.1 Introductieles	21
Les 2.2 Buitenles	25
Les 2.3 Verwerkingsles	29

Lessenserie 3 | kapper en Koning

<i>Sprookje – De Koning die zijn haar niet wilde laten knippen</i>	31
Woordenlijst bij sprookje en opdrachten	33
Les 3.1 Introductieles	35
Les 3.2 Buitenles	37
Les 3.3 Verwerkingsles	39

Lessenserie 4 | Keuze van de Kunstenaar

<i>Verhaal – Meneer de Schildpad laat het dak van zijn huis vernieuwen</i>	41
Woordenlijst bij opdrachten	46
Les 4.1 Introductieles	47
Les 4.2 Buitenles	49
Les 4.3 Verwerkingsles	52
Colofon	54

Waar gaan deze lessen over?

Het project Little People brengt in één lessenserie, natuur en cultuur, en culturele diversiteit bij elkaar aan de hand van een sprookje of vertelling. Het sprookje, waarin de natuur versus de cultuur een belangrijke rol heeft, is de start van het project. Op een creatieve en communicatieve manier gaan de leerlingen aan de slag met deze gegevens tijdens drie lesblokken van gemiddeld 2 uur. Een deel van het project vindt buiten in een natuurgebied of park plaats, de leerlingen zullen daar in groepjes werken. De ontmoeting natuur – cultuur, en omgang met de natuur is het thema. Vanuit de verschillende culturele achtergronden van uw leerlingen zal dit communicatieproces aan de hand van het sprookje uit de door u gekozen lessenserie op een vanzelfsprekende wijze vorm krijgen. U bent daarin gespreksleider. Aangeraden wordt om de lessenserie binnen eenzelfde week, liefst aaneensluitend, uit te voeren, voor een intensieve en enthousiaste deelname van uw leerlingen.

De lessenserie

Het project Little People bestaat uit vier verschillende sets van lessen, die los van elkaar gebruikt kunnen worden. Ook kunnen verschillende groepen van de school elk een lessenserie kiezen binnen een projectweek en hun resultaten na afloop uitwisselen.

De lessenseries zijn opgedeeld in drie blokken van elk ten minste 2 uur:

1. De introductieles.
2. De buitenles.
3. De verwerkingsles.

Afhankelijk van uw groep en de tijd die u ter beschikking staat voor dit project kunt u de duur van de lesblokken variëren om zo meer ruimte te creëren voor maatwerk in uw les. Zoals bijvoorbeeld extra tijd voor: uitwisseling van informatie, ontwerpen en uitvoeren van de creatieve opdrachten, evalueren van de werkhouding.

Leerdoelen

Per lessenreeks wordt in de docentenhandleiding aangegeven welke leerdoelen hier specifiek van toepassing zijn. De leerdoelen zijn ingedeeld in:

1. Kennisdoelen.
2. Vaardigheidsdoelen.
3. Houdingsdoelen.

Afhankelijk van uw groep kunt u bepaalde leerdoelen meer nadruk geven tijdens de behandeling van het materiaal. Alle doelen komen overeen met de officiële landelijke doelen voor het primair onderwijs.

Tenslotte

Tijdens het project zult u wellicht eigen ideeën voor werkvormen en verdieping van het onderwerp willen toepassen in uw klas. Het lesmateriaal is zo opgezet dat u deze uitbreidingen per lesblok naar keuze kunt invoegen. Ook persoonlijke bijdragen van leerlingen in de vorm van extra sprookjes, informatie over Little People via internet of via verhalen van thuis enzovoorts kunnen naar inzicht van de docent worden toegevoegd tijdens de lesblokken.

Wij wensen u veel plezier met deze lessen.

STICHTING CULTDUUR

IVN, VERENIGING VOOR NATUUR- EN MILIEUEDICATIE

OVER DE KUNSTENAAR

JESSY RAHMAN

+++

'MENEER DE SCHILDPAD

LAAT HET DAK VAN ZIJN

HUIS VERNIEUWEN'

+++

JESSY RAHMAN

(SURINAME, 1961) HEEFT

DOOR ZIJN KEUZE

VOOR DEZE ANANSI

VERTELLING ZOWEL HET

INTERCULTURELE ASPECT

ALSOOK DE ECOLOGISCHE

KRINGLOOP METEN TE

CONCRETISEREN

+++

HET VERHAAL (ZIE

PAGINA 53) IS EEN

ANANSI VERTELLING

OF HET SPINVERHAAL EN

KOMT OORSPRONKELIJK

UIT WEST-AFRIKA,

IN NEDERLAND IS DE

SLIMME/SLUWE ANANSI

TE VERGELIJKEN MET

REINBERT DE VOS

+++

HET KOMT VOOR DAT EEN

ANDER DIER DE ROL VAN

ANANSI OP ZICH NEEMT

ZOALS IN DIT GEVAL

MENEER DE SCHILDPAD

+++

JESSY RAHMAN HOORDE

ZELF DIT VERHAAL

VOOR HET EERST IN

HET BINNENLAND VAN

Opbouw van de lessenserie

U start het project met een korte algemene introductie. Daarin vertelt u iets over de inhoud, en iets over de structuur en werkwijze van het project.

Lesblok 1 | De introductieles

Iedere lessenserie start met het voorlezen of luisteren naar het betreffende sprookje. De CD is bijgevoegd. Hierna volgt een groepsgesprek waarin het onderwerp Little People en de inhoud van het sprookje samen met de klas wordt besproken en geïntroduceerd aan de hand van een aantal open en gesloten vragen. Het groepsgesprek heeft de werkvorm van een onderwijsleergesprek.

Na dit gesprek werken de leerlingen aan de opdrachten. Deze zijn deels theoretisch en deels creatief.

Lesblok 2 | De buitenles

De buitenles is de kern van het project, voorbereid in de introductieles; het eerste lesblok, en tijdens het derde lesblok verwerkt. In samenwerking met vrijwilligers en eventueel ouders werkt u gedurende een ochtend of middag met de groep op de door u gekozen locatie. Voordat u naar buiten gaat regelt u de groepsindeling en bespreekt u de buitenopdrachten met de leerlingen.

Lesblok 3 | De verwerkingsles

In de verwerkingsles worden de resultaten van de buitenles besproken en worden de opgedane ervaringen en indrukken gebruikt in de onderwijsactiviteit.

Woordenlijst

Iedere lessenserie heeft een woordenlijst. U gebruikt deze lijst tijdens de introductieles om de onderstreepte woorden in het sprookje en in de opdrachten klassikaal te bespreken. Daarna kunnen de leerlingen de woordenlijst zelf gebruiken tijdens het maken van de opdrachten.

Meer verhalen

Verderop in de handleiding vindt u een matrix van sprookjes die aansluiten bij de onderwerpen in deze lessenseries. Hiermee kunt u de luister- en leeselementen uit de lessenserie eventueel uitbreiden, alsook de onderwijsleergesprekken over natuur en cultuur.

Pictogrammen

Pictogrammen boven de opdrachten geven de werkvorm aan. Deze werkvormen zijn nodig om het beoogde leerproces te realiseren.

Pictogram 1:

Je werkt alleen / individuele werkvorm.

Pictogram 2:

Je werkt samen / werken in een groepje van twee.

Pictogram 3:

Je werkt in een groepje / werken in een groepje van vier.

Pictogram 4:

Je werkt met de hele klas / klassikale werkvorm.

SURINAME

+++

HET WERD OP

AUTHENTIEKE WIJZE

VERTELD DOOR EEN

SARAMACCAANSE GIDS

IN HET NEDERLANDS

MET EEN PRACHTIG

BOSLAND-CREOOLS

ACCENT

+++

JESSY RAHMÂN HUST

GROTE BETROKKENHEID

BIJ DE LEERLINGEN

TE CREËREN DOOR HEN

ZELF DEZE ANANSE

VERTELLING OP EEN

BUITENLOCATIE TE

LATEN OPVOEREN

EN DEZE OPVOERING

OOK SAMEN MET HEN

OP SCHOOL VOOR TE

BEREIDEN

+++

JESSY RAHMÂN VOLGDE

ZIJN OPLEIDING AAN DE

KONINKLIJKE ACADEMIE

VOOR BEELDENDE KUNST

IN DEN HAAS EN LIEP

STAGE BIJ POLYTECHNIE

SUNDERLAND, ENGELAND

(1989)

+++

HIJ WAS BETROKKEN BIJ

TAL VAN EDUCATIEVE

Het onderwijsleergesprek

Wat is een onderwijsleergesprek?

Onder een onderwijsleergesprek verstaan we een gesprek tussen docent en leerlingen, of tussen leerlingen onderling onder leiding van de docent. De docent stelt daarbij het thema of de centrale vraag vast, bepaalt de structuur van het gesprek, en vat het gesprek aan het einde samen.

VOORBEELD

Docent

Wat weten jullie al van dit onderwerp, figuren uit sprookjes die de mensen iets leren?

Leerling 1

Mijn vader heeft wel eens een verhaal verteld waarin een paard voorkwam dat kon praten.

Docent

Inderdaad, dat is een sprookjesfiguur. Wie weet er nog een?

Leerling 2

In Hans en Grietje komt een heks voor.

Leerling 3

En een vogeltje dat hun waarschuwt voor de heks.

Docent

Dat zijn nog twee sprookjesfiguren. Wie kent pratende bomen uit een sprookje?

Leerling 4

In die film over de Hobbits zijn er bomen die praten en lopen!

Leerling 3

Dat zijn geen bomen dat zijn de... eh... hoe heten ze ook al weer?

Docent

Dat zijn de verzorgers van de bomen, de Enten, maar ze lijken wel heel veel op bomen.

Een onderwijsleergesprek is gericht op het stimuleren van het denken van de leerling. Onder dit denken valt ook het redeneren, het formuleren en het hardop denken. De docent maakt middels het onderwijsleergesprek het denken van de leerling zichtbaar en gaat er vervolgens dieper op in. Dit gebeurt met name door langer en nadrukkelijker dan gewoonlijk bij het denken van de leerling stil te staan. Zo krijgt de leerling de kans om zijn of haar ideeën te ontwikkelen en te toetsen. De docent is geïnteresseerd in het denken van de leerling en stelt vragen die er toe leiden dat de leerlingen aangeven waarom ze een bepaald antwoord geven.

VOORBEELD

Docent

Vitutso, jij noemde een sprookjesfiguur, het pratende paard. Kun je vertellen wat het pratende paard uit dat sprookje tegen de mensen zei?

Vitutso

Ja, hij was...

... ik weet niet meer tegen wie hij dat zei.

Docent

Waar woonde het paard?

Vitutso

In een molen! Hij praatte met een jongen.

Die jongen maakte zijn stal schoon en...

Toen was er onweer...

En de heks...

Docent

Wanneer praatte het paard?

Vitutso

Toen het onweer was, want toen vloog de stal in brand en toen moesten ze vluchten en toen praatte het paard.

Docent

Wat zei het paard tegen de jongen?

Vitutso

Dat die jongen heel rijk kon worden als hij goed naar het paard luisterde. En dat deed ie, en toen werd die jongen later koning.

Tijdens het onderwijsleergesprek geeft de docent bij voorkeur zelf geen antwoorden, hij / zij maakt gebruik van de kennis die bij de leerlingen aanwezig is, gaat hierop dieper in en geeft de structuur aan zodat de verzamelde gegevens door de leerlingen makkelijker onthouden kunnen worden. Voor de docent betekent dit dat hij / zij zich zal oefenen in het bewust achterhouden van kennis of informatie zodat een gedeelde verantwoordelijkheid in het groepsgesprek kan ontstaan.

Het onderwijsleergesprek wordt door de hele klas gehouden, alle leerlingen doen mee. De docent ziet er op toe dat alle of zoveel mogelijk leerlingen bijdragen aan het onderwijsleergesprek. Het onderwerp is van tevoren vastgesteld door de docent. Doel van het onderwijsleergesprek is zowel een uitwisseling over het onderwerp als het stimuleren van het denkproces.

PROJECTEN

+++

JESSY RAHMAN

STILLE VEERKADE 31-B

2512 BE DEN HAAG

070-3658585

QUARTAIR@WAHADOO.NL

+++

EDUCatieve PROJECTEN

VAN JESSY RAHMAN:

+++

(2001-HEDEN) ALS

GASTDOCENT VERBONDEN

AAN HET KOORENHUIS

CENTRUM VOOR KUNST EN

CULTUUR IN DEN HAAG

+++

PROJECTEN OP LOCATIE:

+++

(2004) 'INDISCHE

ZOHER' MET LEERLINGEN

VAN DE PRINSES

IRENESCHOOL IN DE

SCHILDERSWIJK

+++

(2003) 'MOORSE

MOTIEVEN' MET

LEERLINGEN VAN DE

YUNUS EMRE BASISCHOOL

IN DE Wijk TRANSVAAL

+++

(2001-HEDEN)

CURSUSSEN OP DIVERSE

Open en gesloten onderwijsleergesprek

Bij een gesloten onderwijsleergesprek stelt de docent vragen aan de leerling die door de leerling individueel beantwoord worden. Bij een open onderwijsleergesprek kan een docent het beantwoorden van de door de docent gestelde vragen tussen de leerlingen onderling stimuleren. U kunt beide vormen binnen een les afwisselen. Geef in dat geval duidelijk aan welke werkvorm u hanteert zodat de leerlingen niet in hun spontane reactie afgekappt worden.

De meerwaarde van een onderwijsleergesprek voor de leerling

Het onderwijsleergesprek heeft een positieve uitwerking op de volgende punten:

1 | Stimulering van het denkproces

Omdat de docent in een onderwijsleergesprek de activiteit en betrokkenheid stimuleren is de kans op het verdiepen en ontwikkelen van het denkproces groter.

VOORBEELD

Docent

Hoe komt het dat er in ieder land andere sprookjesfiguren zijn? Waarom zijn er niet in de hele wereld sprookjes met kabouters, Nadia?

Nadia

Die zijn er wel! Er zijn overal sprookjes met kabouters.

Docent

Hebben ze allemaal een rode puntmuts?

Nadia

Nee.

Docent

Waarom niet?

Nadia

Weet ik niet.

Docent

Hoe zou jij het vinden als je in Indonesië woonde, je was een kabouter, en je had een wollen jasje aan en een warme puntmuts?

Nadia

Warm.

Misschien zijn er overal wel kleine mannetjes en vrouwtjes, maar ze zien er anders uit, omdat het overal anders is.

2 | Belichting vanuit verschillende invalshoeken

De uitleg van een leerling zal afwijken van die van de docent en vaak niet volledig zijn. Dit geeft de docent een goede basis om dieper op verschillende benaderingen van het thema in te gaan.

3 | Denkproces zichtbaar maken

Door het onderwijsleergesprek wordt het denken van de leerling zichtbaar gemaakt. Door zichtbaarheid kan de leerling zich als individu presenteren in plaats van als één van de samenstellende delen van een klas. Om dit te bereiken moet de docent het gesprek zo structureren dat ook de stillere leerling een kans krijgt om zich te profileren.

4 | Ontwikkeling van het leerproces

Binnen het onderwijsleergesprek worden de leerlingen 'gedwongen' hun gedachten te verwoorden, onder leiding van de docent. Daarvan kunnen alle leerlingen leren en is directe feedback van de docent mogelijk. Foute redeneringen, valse voorstellingen, en verkeerd woordgebruik kunnen meteen gecorrigeerd worden.

5 | Prestatieverbetering

Een leerling die actief bij het onderwerp betrokken is, een thema of probleem op verschillende manieren toegelicht krijgt, die kan kiezen tussen alternatieven en aangemoedigd wordt tot het zich verwoorden en het stellen van vragen, heeft meer kans iets te leren van het onderwerp dan de leerling die deze zaken mist.

BASISSCHOLEN IN DEN
HAAG IN HET KADER
VAN NA-SCHOOLE
ACTIVITEITEN

+++

(2003) 'MEHEER SCHILD-
PAD LAAT HET DAK VAN
ZIJN HUIS VERNIEUWEN'
THEATERWORKSHOP
MET LEERLINGEN
VAN BASISCHOOLOF DE
VUURTOREN IN LELYSTAD
TIJDENS HET 'LITTLE
PEOPLE' PILOTPROJECT
VAN IJN EN CULTUUR

+++

(2002) MUURSCHILDE-
RING IN DE KANTINE VAN
HET VEURS COLLEGE
IN VOORBURG MET
MEDEWERKING VAN UMBO
STUDENTEN

+++

(2001) 'BOUW JE
EIGEN STAD' CKV1
PROJECTEN MET HAVO/
VWO STUDENTEN VAN
EDITH STEIN COLLEGE
EN MONTESSORI LYCEUM
IN OPDRACHT VAN DE
ARTOTEEK DEN HAAG

+++

(1999) 'HANGO
PLANTAGE' WORKSHOP
MET KUNSTENAARS

De meerwaarde van een onderwijsleergesprek voor de docent

1 | Vergroten van inzicht

De docent krijgt meer inzicht in het denken van de leerling; hun kennis en manco's, het niveau van hun vaardigheden, en hun beginkennis van een nieuw onderwerp.

2 | Activering van denkproces

Doordat de leerlingen meer gaan denken, worden de denkprocessen van de docent zelf ook meer geactiveerd. Het krijgen van meer reacties uit de klas maakt het werk van de docent levendiger en brengt hem, haar, nog meer in contact met de klas.

Wachten op antwoord

Uit onderzoek is gebleken dat leerlingen minimaal 3 seconden de tijd geven om een antwoord te geven positieve uitwerkingen heeft voor het onderwijsleergesprek. Onderzoek zelf de effecten van een iets langere wachttijd bij het antwoord dat de leerling gaat geven.

Bij een wachttijd van drie seconden treden er aanzienlijke veranderingen op in de kwaliteit van het leerproces van de leerling:

- Het antwoord wordt langer.
- Er komen meer spontane en toch adequate antwoorden.
- 'Ik weet niet'- antwoorden komen minder voor.
- 'Misschien is het wel...' - antwoorden nemen toe, het denkproces wordt zichtbaar.

Ook voor de docent maakt dit het onderwijsleergesprek interessanter:

- U bent flexibeler in uw reacties.
- Het aantal, en typen vragen neemt toe.
- U heeft hogere verwachtingen van bepaalde leerlingen, dit veroorzaakt een positieve wisselwerking tussen leerling en docent.

Enkele tips

- Stel de regels voor het spreken vast. Meestal zal dat het opsteken van een vinger zijn en het laten uitpraten van andere leerlingen. Belangrijk is ook dat de leerlingen elkaars uitspraken respecteren. Dit respect zal vooral ontstaan door het voorbeeldgedrag van respect en interesse van de docent.
- Geef het doel van het onderwijsleergesprek aan door middel van de openingsvraag. Bijvoorbeeld: *'Wie heeft wel eens verhalen gehoord over sprekende dieren.'*
- Houd het doel in de gaten. Beslis wanneer een gesprek van richting veranderd of het gesprek zo door moet gaan.
- Kijk goed rond zodat bekend is wie er wel en wie niet meedoet.
- Voorzie de leerlingen zo nu en dan tijdens het onderwijsleergesprek van extra informatie om het gesprek te helpen verdiepen.
- Elk antwoord heeft iets goeds, al is het alleen al de poging. *'Goed geprobeerd'* is een mogelijke reactie. Let erop dat u een antwoord niet de hemel in prijst, dit stopt de discussie, geen leerling durft nu meer iets te zeggen of aan te vullen.

Tenslotte

Een onderwijsleergesprek vergt voor docent en klas enige tijd training. Wanneer deze werkvorm bekender wordt voor klas en docent zult u er steeds meer profijt en plezier in krijgen. Besef dat u de eerste keer niet alles op een goed manier in de gaten zult kunnen houden en geef uzelf de kans om een en ander te onderzoeken en ondervinden.

Voor uitgebreide informatie kunt u het volgende boek raadplegen: *Effectief leren in de les*, p.103 – p.134. Ebbens, Ettehoven, van Rooijen, Wolters Noordhoff, 1996.

EN STUDENTEN VAN
HET NOLA HATTEMAN
KUNSTACADEMIE
IN PARAMARIBO IN
SURINAME
+++

(1998) 'KINDERRECHTEN-
DAG' PROJECT MET
LEERLINGEN VAN DE
BASISSCHOLEN JAN
LIGHART EN PRINSES
IRENE IN DEN HAAG
+++

(1997) 'GIVE AND
TAKE' WORKSHOP
MET STUDENTEN VAN
HET MARATHWADA
ARCHITECTURE COLLEGE
IN PUNA, INDIA
+++

(1995) REALISATIE
VAN HET KERAMISCH
KUNSTWERK 'VOICES
OF THE WORLD' VOOR
HET SPEELPLEIN VAN
BASISSCHOOL 'ONZE
WERELD' IN DEN HAAG IN
OPDRACHT VAN STROOM,
H.C.B.K.
+++

(1990) IS TOT NU
TOE DEELNEMER AAN
TENTOONSTELLINGEN EN
KUNSTMANIFESTATIES IN
BINNEN EN BUITENLAND

Matrix sprookjes en vertellingen

Naam Cultuur	Afrikaans-Masai	Chinees (Miao)	Chinees (Miao)	
Titel Vertelling	De worm en de wilde dieren	De witte fazant	De zeven zusters	
Sleutelfiguur	De worm	De jager	De vier jongste zusters	
Handeling	Maakt indruk door veel geblaat, blijkt niet gevaarlijk voor andere dieren	Overwint demon door moed	De jongste zusters overwinnen zeven in wolven veranderde mannen die hun huis in komen	
Thema	Onderzoek voordat je je angst volgt	Demonen zijn niet oppermachtig	Slimheid en samenwerking helpt tegen kwade krachten	
Moraal	Moed en feitenkennis winnen	Vat moed bij onheil	Wees moedig en werk samen	
Little People	De worm, de mier	De witte fazantgeest	De zeven wolven	
(Evt.) centraal natuurgegeven				
Overeenkomst andere sprookjes / vertellingen (o.a.)	Plons (Tibetaans)	De Winddemon (Turks)	Itt.Drie kleine biggetjes (Engels)	
Lestoeppassing, mogelijkheden	Onderzoek de feiten voordat je je door je gevoel laat leiden	Kracht van andere wezens is te overwinnen	Door Samenwerken overwin je vijand	
Voornaamste bron	Masai Sprookjes, Elmar, Rijswijk	Chinese Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1998	Chinese Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1998	

	Creools-Surinaams	Creools-Surinaams	Deens (Andersen)	Duits
	Anansivertellingen / Anansitori's	Waarom de dood naar de stad kwam	De Keizer en de Nachtegaal	Van de visser en zijn vrouw
	Anansi	Anansi	Nachtegaal	Mannetje Timpetee
	Haalt streken uit met mens en dier, spiegelt hen hun domme gedrag voor	De dood komt naar de stad omdat Anansi zijn vlees steelt	Keizer ontdekt waarde van nachtegaal	Visser krijgt wensmogelijkheid van vis omdat hij hem laat leven. Zijn vrouw blijft ontevreden en wenst steeds meer
	Boef heeft ons iets te vertellen	De dood moet zelfs Anansi met rust laten	Schoonheid en wijsheid van de natuur	Tevredenheid en bescheidenheid
	Kwaad / Goed moeilijk te onderscheiden	De dood is geen partij voor niemand	Luister en kijk naar de natuur	Waardeer wat je hebt
	Anansi	De dood	De nachtegaal	Het visje
		De bush	Het bos	De zee
	Tijl Uilenspiegel Reinaert de Vos (Vlaams / Germaans)			Versus Alladin en de wonderlamp (uit 1001 nacht / Arabisch)
	Het bestaan van impliciete boodschappen / begrijpen van symbolen en metaforen.	Metaforen begrijpen	Waarde van de natuur	Veel is weinig
	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Het beste spookjesboek, The Readers's Digest, Amsterdam, 1969	De beste sprookjes van Grimm, Rebo productions, Lisse, 2002

Naam Cultuur	Engels	Europees (Legende)	Fries	
Titel Vertelling	Dick Whittington en zijn poes	St Joris en de Draak	Het vrouwtje van Stavoren	
Sleutelfiguur	Dick	Joris	Vrouwtje van Stavoren	
Handeling	Wordt rijk en trouwt mooie koopmansdochter	Joris overwint de draak	Rijke koopmansvrouw is hoogmoedig en verliest alles	
Thema	De volhouder wint	Overwin onbekende natuurkracht	Weet wat werkelijk waardevol is	
Moraal	Wie goed doet goed ontmoet	Moed wint	Wees niet hoogmoedig ten opzichte van de natuur	
Little People	De poes	De draak	De vis, de zee, het graan	
(Evt.) centraal natuurgegeven			De zee	
Overeenkomst andere sprookjes / vertellingen (o.a.)	De gelaarsde kat (Frans / Perrault)			
Lestoeppassing, mogelijkheden	Respect voor dierenwijsheid brengt fortuin	Mens overwint (matriarchale) natuurkracht	Kracht van de natuur	
Voornaamste bron	Engelse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1999	Grote Heiligen, Nigg, W., Ploegsma, 1958	Het beste spookjesboek, The Readers's Digest, Amsterdam, 1969	

	Frans (Perrault)	Iers / Hindoestaans-Surinaams	Indiaans- Surinaams	Indiaans- Surinaams
	Klein Duimpje	De koning die zijn haar niet wilde laten knippen	De kikker die in een jaguar veranderde	De bosgeest en de gouverneur
	Klein Duimpje	De kapper	Visser	De bosgeest
	Jongste, kleinste van broers overwint reus door moed en slimheid	Vertelt het geheim van de koning aan de aarde	Visser bespot kikker en wordt door hem gegrepen	De bosgeest pikt de grootheidswaan van de gouverneur niet
	Jongen keert eigen kansen door moed / slimheid	De natuur kan horen en kan spreken	Luister naar raad van anderen	De natuur is sterker dan de mens
	Neem je lot in handen, zelfs tegen reuzen	Niets blijft geheim	Respect voor de magie van de natuur	Respect voor de wilde natuur
	De reus, de vogels in het bos	Het riet, de aarde, de muziek	De kikker	De bosgeest en andere geesten
	Het bos	Het riet, de aarde	Water, oerwoud	Het bos
	De winddemon (Turks)	Kapper Bambam, (Surinaams-Hindoestaans)	De Rattenvanger van Hamelen (Duits)	Het vrouwtje van Stavoren (Fries)
	Inschatten van situatie en durven handelen	De levende natuur	Ontdek en respecteer de magie in de natuur	Versus verhalen over meesterschap van de mens. / Grootheidswaan van mensen
	Het beste spookjesboek, The Readers's Digest, Amsterdam, 1969	Ierse Sprookjes. / Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001

Naam Cultuur	Indiaans-Surinaams	Indiaans-Surinaams	Javaans-Surinaams	
Titel Vertelling	De kinderen van de maan	De Indiaan en de kot'kottie	Het paard	
Sleutelfiguur	Noemoe de Maan	Sjoemboe	Het paard	
Handeling	Maan die dorp vaak bezoekt, vraagt kinderen mee naar huis en kinderen keren niet weer	Sjoemboe overwint luiheid door dierenhulp	De koning der dieren wordt overmeesterd door de mens	
Thema	De Maan is ongrijpbaar en machtig	Dieren helpen de mens	De mens overwint de natuur	
Moraal	Treurnis om de maankinderen	Geloof dierenraad	Slimheid en kennis lonen	
Little People	De Maan	De Kot 'kottie'	Het paard	
(Evt.) centraal natuurgegeven				
Overeenkomst andere sprookjes / vertellingen (o.a.)	Itt: Rattenvanger van Hamelen (Engels Marelles)			
Lestoeppassing, mogelijkheden	Macht van de natuur	Wijsheid in de natuur	Overmeestering van natuur door de mens	
Voornaamste bron	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	Surinaamse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 2001	

	Libanees	Nederlands	Noors	Russisch
	Vrouwe Ward	De jongen die zijn vinger in de dijk stak	De prinses op de glazen heuvel	Het sneeuwpopmeisje
	Ward	Hansje Brinker	De jongste zoon, Assejan	Snegourka
	Prinses Ward krijgt relatie met paard die een betoverde onderaardse prins is, zij volgt hem onder de aarde en overwint betovering en zijn moeder	Redt de natie van watersnood	Assejan wint hand van prinses door niet bang te zijn voor nachtelijke paardewezens	Kinderloos paar krijgt een sneeuwkind dat sterft in de lente
	Liefde overwint kwade betoveringen en geeft kracht	Kleine jongen kan grote daden verrichten		Cycli in de natuur
	Volg je hart	Alertheid loont		Geluk komt en gaat
	Prins Maimoen, de moeder van Maimoen	De zee		Snegourka
	Onderaards rijk	Water		Sneeuw, seizoenen
	Peer Gynt (Noors / Ibsen)			Rapunzel (Duits / Grimm)
	Doorzettingsvermogen door trouwe liefde / zelfvertrouwen	Slimheid van de mens overwint {tijdelijk?} natuurkracht		Seizoenen, vergankelijkheid
	Arabischen Marchen aus dem Morgenland, Fischer, Frankfurt am Main	www.Hansjebrinker.nl		Het beste spookjesboek, The Readers's Digest, Amsterdam, 1969

Naam Cultuur	Tibetaans	Turks	Turks	
Titel Vertelling	Plons	De slangegeest en de Toverspiegel	De Winddemon	
Sleutelfiguur	De oude leeuw	Ochran, zoon van een houthakker	Prins Osmin	
Handeling	Ontmantelt de angst van andere dieren	Zoon volgt lopende boom, redt een slang en krijgt daarvoor een toverspiegel	Overwint de demon	
Thema	Angst overwinnen door feiten te achterhalen	Actie brengt geluk	Moedige, vrolijke, eerlijke prins wint	
Moraal	Feiten zijn belangrijk	Daden lonen	Moedig handelen loont	
Little People	Alle dieren	De cypres, de slang, de toverspiegel	Winddemon	
(Evt.) centraal natuurgegeven	Dieren			
Overeenkomst andere sprookjes / vertellingen (o.a.) *	De wormen en de wilde dieren (Afrikaans Masai)	Alladin en de wonderlamp (1001 nacht, Arabisch)	Klein Duimpje (Frans / Perrault)	
Lestoepping, mogelijkheden	Feiten en gevoelens		Kracht van andere wezens is te overwinnen	
Voornaamste bron	Chinese Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1998	Turkse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1999	Turkse Sprookjes, Elmar, Rijswijk, 1999	

Vlaams

De Bergmannetjes

De koewachter

Kabouters nemen
wraak op de koewachter
die magere koe wil
laten stoppen met eten

Kabouters zorgen voor
de natuur

Bemoei je niet met
dingen waar je niets
van weet

De kabouters, de
magere koe

De heide

Schaarste en overvloed
in de natuur

Ippa's Gids van
Legenden en Sagen van
België, Lannoo, Tielt,
1998

N.B:

Gezien de rijkdom
en de oervorm van
elk sprookje is het
aanwijzen van een
thema, binnen de
veelheid aan onder-
werpen die in een
sprookje naar voren
kunnen komen, een
interpretatie en een
keuze (Uyldert (1997),
Dekker et al. (1997).

+++

WERKPLAN JESSY RAHMAN
VOOR LITTLE PEOPLE
PROJECT

+++

IN DE EERSTE WEEK VAN
HET PROJECT BRENG
IK EEN BEZOEK AAN DE
SCHOOL

+++

IN OVERLEG MET EEN
DOCENT VERTEL IK
HET VERHAAL VAN DE
SCHILDPAD AAN DE
KINDEREN

+++

IK VERTEL HUN IETS
MEER OVER DE DIEREN
UIT HET VERHAAL

+++

WELKE DIEREN KOMEN IN
NEDERLAND VOOR?

+++

EN WELKE IN SURINAME?

+++

WAT IS EEN KRINSLOOP
EN WAT VOOR FUNCTIE
HEBBEN DE DIEREN EN
MENSEN HIERIN?

+++

MET EEN AANTAL
KINDEREN BEKIJK IK
DE MOGELIJKHEID OM
HET VERHAAL VAN DE
SCHILDPAD ALS KORT
TONEELSTUK JE OP
TE VOEREN

+++

Vorbereidingslijst voor de buitenles

- Schrijf een brief aan de ouders ter kennisneming van het project.
- Vermeld in de brief aan de ouders wat leerlingen zelf mee moeten brengen. Regenkleiding / lunchpakket / kleding om buiten te werken / goede schoenen / pen / fiets.
- Regel de week voorafgaand aan de projectweek dat iedere leerling een fiets tot zijn / haar beschikking heeft.
- Zorg dat de leerlingen alle relevante instructies voor de buitenles, tijdens de les voorafgaand aan de buitenles hebben gekregen.
- Zorg ervoor dat de groepsindeling van uw klas voor vertrek naar de locatie is afgerond.
- Bespreek voordat u op de locatie komt de buitenopdrachten, op de locatie aangekomen hoeft u dan slechts 5 minuten uw groep toe te spreken om hen aan het werk te zetten.
- Zorg voor een slecht weer alternatief zoals; een tent of overkapping en een toilet op de door u gekozen locatie indien deze ver verwijderd is van bijvoorbeeld het bezoekerscentrum.
- De locatie heeft u voor de start van het project uitgezocht. Bepaal tot waar de leerlingen mogen komen en geef dit aan bij de opdracht 'afspraken'.
- Maak afspraken met vrijwilliger(s) / begeleiders over de taakverdeling en bespreek met hen het lesmateriaal van de buitenles.

Tips!

- Eventueel kan een vrijwilliger / begeleider het materiaal hebben gebracht en klaargelegd voordat u met de klas arriveert.
- De docent heeft de leiding, de docent houdt de tijdsplanning in de gaten.
- Verdeel de subgroepjes onder elkaar.
- Zorg verder voor een heldere taakverdeling die van te voren is bepaald.
- De vrijwilliger / begeleider heeft eigen exemplaar lesmateriaal.

Neem mee:

- Gekopieerde opdrachtenbladen voor de buitenles.
- Schrijfplanken.
- Horloge en schema met de tijdsplanning voor uzelf en vrijwilliger / begeleiders.
- Vuilniszakken om op te zitten bij vochtig weer (nabespreken, naar elkaar kijken e.d.).
- Bij creatieve opdrachten: water / potjes en kwasten, schoteltjes / kartonnetjes.
- Groepsindeling leerlingen, namenlijst leerlingen voor medewerkers, of naambordjes / buttons.
- Evt. drinken en koek voor een kleine pauze / evt. campingtafel.
- Bandenplakspullen / fietspomp / EHBO-doos / regenkleiding.
- Routebeschrijving / plattegrond.
- Mobiele telefoon evt. / adres locatie / telefoonnummers medewerkers project.

Achtergrondinformatie

Hieronder volgt, in enkele beknopte alinea's, informatie die aan de basis van het project Little People staat. Voor de docent die voor het uitvoeren van de opdrachten meer wil weten over de beweegredenen van het project, en de achtergronden van de werkvormen, zijn deze kleine samenvattingen een aanvulling en leidraad bij het werken in de les.

Contact tussen culturen, de vertelling als brug

Over de gehele wereld bestaan vertellingen met daarin talloze kleine figuurtjes en natuurkrachten. Niet zelden zijn deze de verspreiders van een ecologische boodschap. Deze figuurtjes en natuurkrachten zijn hiermee een verpersoonlijking van de relatie tussen mens, natuur en milieu. Ook vormen zij een cultuuroverbruggende verbeelding van onze relatie met de natuur. Met behulp van deze mythische wereld kunnen leerlingen van verschillende culturele achtergronden met elkaar in contact komen en visies verhelderen ten aanzien van natuur en milieu.

Doel van het project

Leerlingen uitdagen om via sprookjes en vertellingen hun cultureel beïnvloede visies ten aanzien van natuur en milieu, te verhelderen en aan medeleerlingen te communiceren.

Primair onderwijs als doelgroep

Het project richt zich op leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs. In deze leeftijdsfase ontwikkelen de cognitieve vermogens van het kind zich snel. Leerlingen kunnen steeds beter inschatten wat ze zelf belangrijk vinden en wat anderen belangrijk vinden of waarom anderen een bepaald gedrag vertonen. Vergelijking en weging van handelen en gedrag begint zich te ontwikkelen. Het onderwijs speelt daar nog maar weinig, expliciet, op in. Tegelijkertijd spreekt het 'geheimzinnige' sterk aan en in de fantasieën van de kinderen speelt dit een belangrijke rol, ook in hun natuurbeleving. Er zijn aanwijzingen (Margadant, 1999) dat er naast ontwikkelingspsychologische gronden ook reden is om aan te nemen dat het voortgezet onderwijs dergelijke aspecten van het leerproces uitbant. In het basisonderwijs staan leerlingen en leerkrachten nog meer open voor onderwijs waarbij behalve de ratio ook andere voor de leerlingen aanwezige elementen een rol spelen. Dit alles zonder het hoofddoel van het onderwijs buiten beschouwing te laten.

WIE SPEELT DE ROL
VAN RESPECTIEUELIJK
DE TIMMERMAN, DE
Timmerlieden, de
Kakkerlak, de haan,
de awari, de hond, de
JAGUAR EN DE JAGER?

+++

IK ZELF SPEEL DE
SCHILDPAAD

+++

EEN KEER OEFENEN,
ALS NA-SCHOOLSE
ACTIVITEIT IS
VOLDOENDE

+++

ANDERE KINDEREN MAKEN
HASKERS, OBJECTEN,
SCHILDRIJEN,
SPIEGELS ETC., DIE
LATER DIENST ZULLEN
DOEN ALS DECORATIE
VAN HET SCHOUWSEL

+++

OP HET OPEN VELD
AAN DE RAND VAN DE
BUITENLOCATIE BOUW
IK HET VERZAMELD
NATUURLIJK MATERIAAL
EEN EENVOUDIG GEBOUW
DAT AAN DE VOORKANT
OPEN IS EN DIENST DOET
ALS THEATER

+++

HET WOONVERBLIJF IS
IN THEEEN GEDEELD
DOOR EEN EENVOUDIG
SCHEIDINGSHANDE VAN

Little People

In sprookjes, vertellingen, en mythen van verschillende culturen zijn Little People te vinden, wezens die anders dan de meeste mensen, contact hebben met de natuur, het bovennatuurlijke en het goede en kwade, en die de mens in deze vertellingen bijstaan of belagen met hun kennis, intenties en handelingen. Deze wezens vormden de brug voor de mens naar het lagere en het hogere, de spirituele wereld en de onderaardse wereld van demonen, elven en andere onbekende zaken. Zij zijn in alle verhalen de uitdagers of de gidsen die de mens tegenkomt om te leren en daarna nog lang en gelukkig te leven. Ook zijn zij in staat om de angst van de mensen voor de natuur en voor het spirituele te sussen, omdat zij in deze werelden gewoon op en neer reizen met de voor verhalen en sprookjes en vertellingen bekende afwezigheid van gebondenheid aan tijd en plaats. Alhoewel de Little People in onze technologisch sterk ontwikkelde samenleving vrijwel overal naar de achtergrond zijn gedrongen, mede door de invloed van de kerk, kunnen zij binnen de relatie mens en natuur nog steeds een intermediair zijn. Wij zijn ze immers nog niet vergeten. Kennelijk zijn Little People sterker verankerd in onze culturele basis dan wij wel eens willen geloven. Binnen dit project worden met Little People zowel wezens zoals elven, demonen en pratende bomen, als de niet gepersonifieerde natuurkrachten zoals een storm, de zee, een aardverschuiving, bedoeld.

Authentieke ervaringen op locatie

Een deel van de activiteiten zal zich in de klas afspelen. Het gaat dan om de voorbereidende en ondersteunende activiteiten. De daadwerkelijke verbeelding zal op buitenlocatie in de omgeving van de school plaatsvinden. Hiervoor is gekozen om de kans op het authentiek leren te vergroten. Niet voor niets wordt dit principe ook door bekende onderwijskundigen zoals bijvoorbeeld Freinet veelvuldig toegepast. Dit terrein zal ook toegankelijk moeten zijn voor ouders, andere scholen en overige belangstellenden. De natuur is de ontwerpruimte waarin het project zijn vorm krijgt. Juist de natuur in en rond stad of dorp is uitermate geschikt om als deze ontwerpruimte te dienen. Het betreft de directe leef- en leeromgeving van de doelgroep en er is voldoende uitdaging en mystiek te vinden om de functie van een werk- en expositieruimte te vervullen.

Natuur en milieu

In natuur- en milieueducatie op de basisschool veranderd de houding in het lesgeven over zorg voor milieu. Niet meer onderwijzen wij over een tekort, en wakkeren wij de angst voor vernietiging en verlies aan, maar we spreken en leren over natuur vanuit een idee van overvloed, om zo het vertrouwen in de natuur, de natuurprocessen en de aarde te helpen herstellen. Hiermee is niet gezegd dat we niet actief milieubesparend zullen moeten handelen. De natuur is een overvloed die niet leeggeplukt en uitgeput hoeft te worden om genot en rijkdom te ervaren. Vanuit die idee werkt een boer die bij het oogsten een aantal gewassen van iedere soort laat staan, en op de akkergrond ieder jaar verschillende gewassen kweekt. Ook een landsman die rituelen bezigt rond de seizoenen, en het planten en oogsten, heeft een vorm gevonden om de overvloed in de natuur te respecteren en voort te laten duren. Jezelf bewust zijn van de ingrepen die je doet in de natuur, lijkt in deze opvattingen een belangrijk onderwerp. Wanneer we bij kinderen dit idee en deze manier van handelen omzetten in een onderwijssituatie, kan een positieve houding naar en, gedrag in de natuur worden gestimuleerd. Het idee van een tekort en de angst voor de vernietiging blijken namelijk niet per definitie te werken als een stimulans om de natuur te 'redden'. Integendeel, volgens pedagogen als Margadant en de Winter (1995) zal dit eerder een gevoel oproepen dat er toch niets meer aan te doen is. Hiermee wordt het in essentie aanwezige enthousiasme van leerlingen afgekapd of onderdrukt, hetgeen een averechts effect oplevert voor het beoogde leerproces.

KARTON OF TEXTIEL

+++

DE RECHTERKANT DOET
DIENST ALS WOONKAMER
MET EEN TAFELTJE,
TWEDE ZITOBJECTEN EN
EEN AANRECHT

+++

DE LINKERKANT IS DE
SLAAPKAMER MET EEN
GROOT BED

+++

HET GEBOUW HEEFT EEN
OPENDAK CONSTRUCTIE

+++

IN OVERLEG MET DE
TERREINBEHEERENDE

INSTANTIE MAAK IK

GEBRUIK VAN NATUUR-
LIJKE MATERIALEN

ZORLS BOOMSTAMMETJES,
TAKKEN, PLANKEN EN

STRO

+++

IN DIEN MOGELIJK MAAK

IK OOK GEBRUIK VAN

DE WERKPLAATS IN DE

BUURT OM TE ZAGEN,

TIMMEREN ETC

+++

OP EEN BUITENLOCATIE

WOEREN WE AAN

HET EINDE VAN DE

TWEEDE WEEK HET

TOONEELSTUKJE OP IN

HET MINITHEATERTJE

+++

JESSY RAHMAN

Intercultureel onderwijs

Communicatie

Een belangrijk onderdeel van intercultureel onderwijs is gelegen in communicatie. Communicatie kan gedefinieerd worden als een doelgericht proces waarbij betekenissen uitgewisseld worden volgens het zender-ontvanger model. In de doelgroep waar wij ons op richten is er dan sprake van interculturele communicatie. Bekend is dat deze beter verloopt als er systematisch aandacht beteed wordt aan onderwijsleerprocessen waarbij een aantal specifieke kenmerken zijn ingebed:

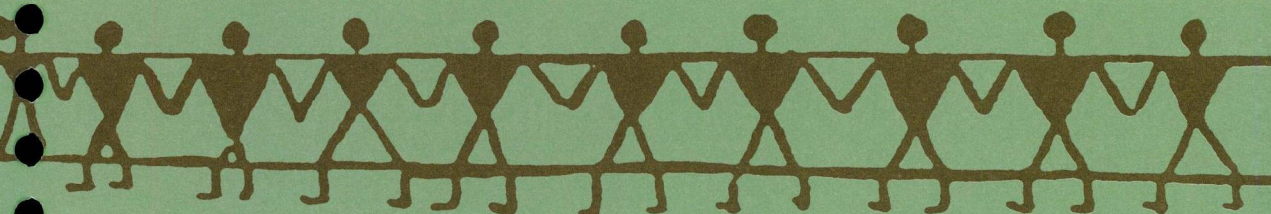
- Géén wij-zij perspectief.
- Herkenbaar en toegankelijk voor zoveel mogelijk leerlingen.
- Mogelijkheden tot perspectiefwisseling.
- Zorgvuldig taalgebruik.

Wat is Cultuur?

Een cultuur kan benoemd worden aan de hand van de taal, tijd en geografische ruimte waar de cultuur mee samenhangt. Tevens wordt cultuur gekenmerkt door gewoonten, praktijken, rituelen, opvattingen, normen en waarden. Cultuur is een dynamisch product dat invloed heeft op de maatschappij maar ook door mensen gevormd wordt. Het is een sociaal product zonder heel scherpe grenzen. Cultuur is niet los te zien van communicatie en perceptie. Communicatie tussen mensen afkomstig uit verschillende culturele groepen kan extra moeilijk zijn omdat de communicatiepartners een verschillende culturele achtergrond hebben of doordat de verschillende partners ongelijkwaardige uitdrukkingvaardigheden hebben. In de onderwijssituatie kan de docent als gespreksleider deze verschillen in uitdrukkingvaardigheden aanvullen of verhelpen.

Vooroordelen

Vooroordelen kunnen van invloed zijn op de communicatie en samenwerking tussen twee partners. Samenwerking tussen groepen mensen leidt tot afname van sociale categorisering. Vermindering van sociale categorisering heeft verhoging van wederzijdse acceptatie tot gevolg in de vorm van een afname van stereotypering. Daarnaast ontstaat toename van de aanvaarding van leden van een andere groep, en toename van perceptie van overeenstemming tussen de groepen. Hierdoor worden de interpersoonlijke relaties tussen individuen afkomstig uit verschillende groepen verbeterd. In het onderwijs wordt daarom bij intercultureel onderwijs de methodiek van perspectiefwisseling toegepast. Hierbij leren leerlingen zich te verplaatsen in de positie van een ander.

Little People

Geheimen en vertellingen
voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs

Pictogrammen	4
Lessenserie 1 Tijger en Buffel	
<i>Sprookje – De Tijger en de Buffel</i>	5
Woordenlijst bij het sprookje en de opdrachten	7
Les 1.1 Introductieles	9
Les 1.2 Buitenles	11
Les 1.3 Verwerkingsles	14
Lessenserie 2 Keizer	
<i>Sprookje – De Keizer en de Nachtegaal</i>	15
Woordenlijst bij het sprookje en de opdrachten	19
Les 2.1 Introductieles	21
Les 2.2 Buitenles	25
Les 2.3 Verwerkingsles	29
Lessenserie 3 kapper en Koning	
<i>Sprookje – De Koning die zijn haar niet wilde laten knippen</i>	31
Woordenlijst bij het sprookje en de opdrachten	33
Les 3.1 Introductieles	35
Les 3.2 Buitenles	37
Les 3.3 Verwerkingsles	39
Lessenserie 4 Keuze van de Kunstenaar	
<i>Verhaal – Meneer de Schildpad laat het dak van zijn huis vernieuwen</i>	41
Woordenlijst bij opdrachten	46
Les 4.1 Introductieles	47
Les 4.2 Buitenles	49
Les 4.3 Verwerkingsles	52
Colofon	54

Pictogrammen

Boven iedere opdracht staan pictogrammen. Op de pictogram kun je zien op wat voor manier je gaat werken:

Pictogram 1:
Je werkt alleen.

Pictogram 2:
Je werkt samen in een groepje van twee.

Pictogram 3:
Je werkt samen in een groepje van vier.

Pictogram 4:
Je werkt met de hele klas.

Korte inhoud van enkele opdrachten:

- Handvaardigheid / tekenen.
- Gesprekken over sterke en zwakke kanten personen.
- Werken met internet.
- Bomen beschilderen.

Chinees sprookje, bewerking CultDuur

De Tijger en de Buffel

Op een dag ging een boer met zijn ploeg en zijn buffel naar het rijstveld. Op het veld was de bodem zo drassig dat de buffel maar langzaam vooruit kwam. Hij stond tot zijn buik in de modder en moest bij iedere stap zijn poot uit de modder trekken en hoog optillen. Het duurde de boer allemaal veel te lang. Hij begon de buffel met zijn stok te slaan en schold hem uit. 'Wat ben je toch een vervelend rotbeest, stomme langzame buffel, bah wat ben jij dom.' De buffel ploegde door. De boer begon hem nog harder te slaan 'Kijk naar de tijger, die is sterk en snel en mooi'. De buffel bleef staan en draaide zijn kop om, hij had er genoeg van. 'Wat is dat voor gezeur over de tijger?' De boer ging door met schelden en slaan. Toen zei de buffel 'Breng me naar de tijger dan zal ik met hem vechten. Jij boer bent verwaand en je kijkt op mij neer, maar je zult snel zien wat een buffel is.'

De boer vond het maar opschepperij maar hij bracht de buffel naar het hol van de tijger. De tijger had hen al zien aankomen, sprong zijn hol uit en wilde zich op de buffel storten. De buffel bleef op zijn vier poten staan, hij schudde zijn twee sikkelvormige hoorns en zei 'Rustig tijger, alsjeblieft, we zullen onze krachten meten. Maar vandaag wil ik je alleen maar zeggen dat je tanden veel te stomp zijn voor mijn dikke huid. Slijp drie dagen je tanden, dan zal ik in die tijd mij hoorns slijpen, daarna komen we weer bij elkaar.' 'Nou goed dan!' bromde de tijger en kroop in zijn hol terug.

Drie dagen en drie nachten scherpte de tijger kwaad zijn tanden tot ze messcherp waren en glommen in het maanlicht. De buffel had een ander plan. Hij scherpte zijn hoorns een dag, de andere twee dagen wikkelde hij zich in brede lagen stro die hij bij een strohut vond en daarna bedekte hij de lagen stro met modder. Hij rolde zich om en om in de modder tot er van het stro niets meer te zien was en hij helemaal bedekt was met bruine klei.

Op de dag van het gevecht stond buffel op de afgesproken plaats, tijger sprong uit zijn hol en kwam recht voor hem terecht. 'Beginnen' snauwde hij. Maar hij vond dat de buffel er maar raar uitzag, 'wat ben je vies domme buffel, vol modder!' 'Ik rol in de modder om af te koelen dat weet je, het was me veel te warm de laatste tijd.' 'Vetzak' zei de tijger, 'des te meer vlees voor mij om op te eten!' en hij maakte zich klaar voor de sprong. Maar de buffel hoestte luid en zei 'Jij mag drie keer bijten tijger, ik ga op de grond liggen, en jij mag toehappen, daarna ga jij op de grond liggen en mag ik je drie keer steken met mijn hoorns.' 'Makkie!' smaalde de tijger, 'drie keer bijten en je bent dood, basta!' De buffel ging rustig op zijn zij liggen. 'Kom maar', zei hij. Met een enorme sprong landde tijger op de buffel. Hij hapte met zijn vlijmscherpe tanden, maar hij proefde geen straaltje warm bloed. Nog een keer beet hij, en weer geen bloed en geen sappig scheurend vlees. Hij schreeuwde het uit. Nu zette hij zijn tanden zo diep als hij kon in de zij van de buffel, stro en modder kwam uit zijn bek, hij had alleen de modder en het stro aan flarden gescheurd.

'Nu ik', zei de buffel, en de tijger moest gaan liggen. De buffel tilde zijn grote kop op en boog zich voorover naar de buik van de tijger. De eerste stoot scheurde de buik van de tijger, de tweede stoot brak zijn ruggengraat, de derde stoot doorboorde het roofdier en de ingewanden kwamen eruit. De tijger rochelde en stierf in een grote plas bloed.

De boer had alles van een veilige afstand gezien, en was stil. Hij sloeg de buffel niet, en schold hem niet meer uit. Hij bewonderde de dapperheid en slimheid van zijn buffel. Vanaf die dag achtte hij de buffel.

Woordenlijst

Achten

Iemand achten is iemand waardevol vinden.

Afronding

Iets beëindigen, een einde aan iets maken.

Afspraken

Je belooft elkaar dat je samen iets zult doen als je een afspraak maakt.

Basta!

Genoeg! In het Italiaans.

Bereid voor

Voorbereiden, is van te voren iets klaar maken zodat je makkelijk kunt beginnen.

Beschrijven

Vertellen hoe iets is en hoe het eruit ziet.

Bewonderen

Iemand bewonderen is iemand heel erg goed vinden en mooi.

Buffel

Een soort koe met grote horens.

Dapperheid

Dapper is iemand die veel durft. *Die kat uit het water redden was een dappere daad.*

Drassig

Drassige grond is erg nat, je zakt er een beetje in weg.

Eigenschap

Zoals je je meestal gedraagt, er zijn goede en slechte eigenschappen.

Flarden

Een los rafelig stuk van iets.

Goedgelovig

Iemand die alles gelooft wat je vertelt. *Die jongen is veel te goedgelovig.*

Hoorns

Een hard en puntig uitsteeksel op de kop van sommige dieren, vlakbij hun oren.

Ingewanden

In je buik zitten je ingewanden, darmen, lever, maag en nog meer.

Masker

Een namaakgezicht vaak van karton of plastic of papier, je kunt het voor je gezicht houden.

Neerkijken op iemand

Iemand minder waard vinden, iemand niets vinden.

Opschepperij

Veel en trots over iets praten, anderen vinden dat lastig.

Onberekenbaar

Je kunt nooit op hem rekenen. Je weet niet wat de beer zal gaan doen.

Ontmoeting

Elkaar tegenkomen.

Ploeg

Een apparaat van hout of metaal waarmee een boer de grond kan omdraaien voordat hij gaat zaaien. *De buffel loopt voorop en trekt de ploeg diep door de aarde.*

Presenteren

Iets vertellen aan een groep mensen over een onderwerp.

Rochelen

Een geluid uit je keel als er bloed en lucht in je keel zit.

Samenwerken

Met elkaar iets doen of iets maken.

Scherpen

Scherp maken, slijpen.

Schutkleur

Een kleur die niet opvalt in de omgeving, een dier met een schutkleur kun je moeilijker zien.

Sikkelvormig

De vorm van een maansikkel.

Smalen

Beledigend over iemand spreken.

Snauwen

Boos en hard praten.

Stomp

Bot.

Stro

Gedroogd koren waarmee daken kunnen worden gemaakt of de stallen gevuld.

Verwaand

Uit de hoogte, kapsones.

Uithoudingsvermogen

Iets lang kunnen volhouden, niet hoeven te stoppen. *De voetballer had een slecht uithoudingsvermogen, halverwege de wedstrijd kwam hij niet meer vooruit.*

Wezens

Levende figuren die geen mens en geen dier zijn.

Les 1.1 | Introductieles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 2 UUR

Leerdoelen les 1.1

Kennisdoelen:

- De leerling leert een tekst te verklaren.
- De leerling krijgt inzicht in de betekenis van bepaalde woorden.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert zijn gedachten en mening te formuleren.
- De leerling leert naar anderen te luisteren.
- De leerling maakt met behulp van materialen een diermasker.
- De leerling leert zijn eigen werk te beschrijven.
- De leerling presenteert zijn eigen werk aan anderen.

Houdingsdoelen:

- De leerling krijgt respect voor elkaars werk.
- De leerling krijgt inzicht in de opvattingen van anderen.

Vorbereiden

- Cd speler klaarzetten.
- Woorden sprookje op bord.
- Benodigdheden voor maskers maken.
- Indeling leerlingen buffel - en leerlingen tijger maskers.

Start

- Introducer kort het project Little People.
- Schrijf voor de les de onderstreepte woorden uit het sprookje op het bord.
- U bespreekt de woorden aan de hand van de woordenlijst met de leerlingen.
- Luisteren naar het sprookje: U kunt voorlezen, of gebruik maken van de bijgevoegde CD.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 1 | Praten en Schrijven

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek. Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier. Hierdoor wordt informatie beter onthouden, ook krijgt u zicht op persoonlijke zienswijze en hetgeen er is gebeurd aan de hand van het gevoerde onderwijsleergesprek.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Les 1.1 | Introductieles

In deze les

- luister je naar een verhaal
- praat je samen over een verhaal
- maak je een masker
- presenteer je je werk aan de klas

Onderstreepte woorden kun je opzoeken in de woordenlijst

Opdracht 1 | Praten en Schrijven

Je hebt net een sprookje gehoord.

Wat vond je het mooiste of spannendste deel van het verhaal?

Leg uit waarom je dat vindt.

Wat heeft de boer geleerd van de Buffel?

Hoe heeft hij dat geleerd denk jij?

Wat zou de Tijger hebben kunnen leren? En hoe komt het dat hij dat niet heeft gedaan denk je?

Iedereen heeft zwakke en sterke kanten. Noem eens twee sterke kanten van jezelf? Leg dit ook uit, of geef een voorbeeld.

1

2

Noem ook eens een minder goede kant van jezelf. Leg dit uit.

Wat heb jij geleerd van dit sprookje?

Heb je hier al vaker over nagedacht? Wanneer was dat?

Opdracht 2 | Maskers

Je leraar vertelt je of je het masker van de Tijger of de Buffel gaat maken.

1. Je bekijkt foto's van tijgers en buffels op internet in groepjes van twee.
2. Je maakt je masker.
3. Denk aan scherpe tanden en horens (van papier).
4. Je schildert je masker.

Opdracht 3 | Beschrijven

Ik heb een masker gemaakt van een

Beschrijf je masker; vertel hoe het eruit ziet.

Wat vind je van je masker? Is het gelukt? Had je nog iets anders willen doen?

Opdracht 4 | Presenteren

Een paar leerlingen vertellen aan de hele groep iets over hun masker.

Je mag vragen stellen. Zoals:

Vind je je masker mooi? Waarom?

Wat zou je er graag nog aan willen verbeteren? Waarom?

Had je liever het andere dier gehad voor je masker? Waarom?

Opdracht 2 | Maskers

Leerlingen maken een masker van een tijger of van een buffel. Bepaal vooraf zelf de keuze van materiaal zoals; wasco, ecoline, acrylverf, papier machee, karton, etc. Maak een mal waarlangs de leerlingen hun masker kunnen uitknippen.

- Leerlingen verzamelen op internet illustraties van tijgers en waterbuffels. Per computer twee leerlingen indien mogelijk.
- Bespreek klassikaal een aantal kenmerken van de twee dieren.
- Verdeel de klas in tijgers en waterbuffels, of laat leerlingen zelf kiezen.
- Bespreek de volgorde van de werkwijze bij het masker maken en schrijf deze puntsgewijs op het bord zodat leerlingen dit onder het werk kunnen terugzien.
- Leerlingen maken ieder een eigen masker.

TIJDSDUUR: 45 MINUTEN

Opdracht 3 | Beschrijven

De leerling krijgt nu tijd om de vragen in te vullen. Het gemaakte werk bekijken, en het vertellen over het eigen werk wordt hier individueel geoefend.

TIJDSDUUR: 7 MINUTEN

Opdracht 4 | Presenteren

- Wijs een aantal leerlingen aan om hun werk aan de hele groep te presenteren.
- Geef de luisterende leerlingen de opdracht goed te luisteren en laat enkelen van hen, na een presentatie, een vraag stellen.
- U stelt ook zo nu en dan vragen aan de luisterende leerlingen. Zoals;
Wat vertelde Chimene over de hoorns van haar buffelmasker?
Wat heb je gehoord over de kleuren van de tijger?
Kon je alles goed verstaan? Waarom niet / wel?
Wat vind je van het masker van Coen?
Hoe komt dat denk je?

Bij deze opdracht wordt gezamenlijk het presenteren en het actief luisteren geoefend. Aan het einde van de les geeft u de leerlingen hier feedback over. Noem zowel positieve als negatieve punten. Door het geven van deze feedback kunt u bij volgende presentaties weer samen verder werken aan deze vaardigheid.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Afsluiting

Bereid de leerlingen voor op de buitenles. Geef de leerlingen eventueel een lijst mee naar huis met behoeftigheden voor de buitenles die u al eens in de brief aan de ouders / verzorgers heeft genoemd.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 2 UUR

Leerdoelen les 1.2

Kennisdoelen

- De leerling leert de werking van tegenstellingen.
- De leerling leert over oorzaak en gevolg in sociaal gedrag.
- De leerling werkt in en met de natuur.

Vaardigheidsdoelen

- De leerling leert met anderen samen te werken.
- De leerling leert zich te verplaatsen in ideeën en fantasieën van anderen.
- De leerling leert een verhaal te maken, in samenwerking.

Houdingsdoelen

- De leerling leert iets persoonlijk te presenteren.
- De leerling leert anderen te ondersteunen.

Achtergrond

De leerlingen gaan in de natuur aan de slag met het thema verschil en respect, confrontatie en interesse. Samenwerkend met een groepspartner leert het kind eigenschappen van een ander (dier) kennen en hoe deze kunnen uitwerken op eigenschappen van het eigen (dier). Allereerst wordt dit vormgegeven in een schildering, een masker op een boom geschilderd. Dit element benadrukt het contact met de natuur, in de natuur, en is tevens een echo van gebruiken van natuurvölker toen en nu. Het masker, de personificatie, en het verhaal, komen hier samen om, als het ware beschut door de natuurlijke omgeving, een onderzoek te doen naar omgaan met verschil, en respect voor elkaar.

Dieren en hun eigenschappen

Deze eigenschappen zijn veel voorkomend bij betreffende dieren in sprookjes uit verschillende culturen. Natuurlijk zijn daarop vele uitzonderingen. Voor de leerdoelen gaat het hier om een confrontatie tussen verschillen, de twee kwaliteiten en twee nadelen van deze kwaliteiten. Hiermee wordt het thema respect en verschil in de buitenles uitgewerkt. Daarnaast oefent de leerling het zich inleven in een ander, dier of mens.

Vorbereiden

- Loop de pagina's Voorbereidingen Buitenles na en check de lijst.
- Verf, water + potjes, kwasten, bordjes / kartonnetjes voor verf, mee naar locatie.
- Groepsindeling in groepen van twee, twee dieren per groep.
- Afspraken en Tijdsplanning op het bord.

Start

Voordat u met de groep naar de locatie gaat, bereid u hen op de activiteit met behulp van opdracht 5 (zie volgende pagina). Teveel instructies op de locatie veroorzaakt onrust.

opdracht 5 zie volgende pagina >

Les 1.2 | Buitenles

In deze les

- werk je samen in een groep
- maak je afspraken
- kijk je naar elkaars werk
- presenteer je je werk aan anderen
- luister je naar elkaars verhalen

Opdracht 5 | Afspraken

Straks ga je buiten werken in een groepje van twee. Schrijf samen de afspraken op.

Afspraken

1

2

3

Tijd om buiten aan de opdracht te werken: minuten.

Tijd om elkaars werk aan het einde te bekijken: minuten.

We zijn om uur terug in de klas.

Ik werk samen met

Onze twee dieren zijn; de en de

Opdracht 6 | Vrienden en vijanden

Je bent buiten.

1. Je krijgt van je dier één goede en één niet goede eigenschap mee.
Goed onthouden!

Paard	soepel – angstig
Vos	slim – zoekt altijd zijn eigen voordeel
Uil	kan in het donker zien – kan overdag niet goed zien
Slang	geduldig – zenuwachtig
Arend	kan vanaf heel hoog veel zien – kan niet zwemmen
Aap	handig – erg brutaal
Tijger	sterk – reageert soms zonder na te denken
Wolf	<u>uithoudingsvermogen</u> – niet zo slim
Buffel	verstandig – langzaam
Rat	sterke tanden – hebbertig
Spin	giftig – snel kwaad
Bever	knappe bouwer – goedgelovig
Hagedis	schutkleur – heeft wel zonnewarmte nodig
Olifant	groot – heeft iedere dag veel water nodig
Beer	sterk – <u>onberekenbaar</u>

2. Kies samen een boom uit waarop je de gezichten van jullie dieren gaat schilderen.
3. Je krijgt 15 minuten om allebei je diergezicht te schilderen, let op de uitdrukking van je dier, kun je er iets van zijn eigenschappen in laten zien!?
Ja dat kun je.
4. En beschadig de boom niet die zich voor het eerst van zijn of haar leven laat beschilderen.
5. De verf is natuurlijk en afwasbaar.

Opdracht 7 | Ontmoeting

Stel je voor, jullie twee dieren komen elkaar in het bos tegen.

Wat zeggen ze tegen elkaar?

Wat doen ze?

Maak daar samen een verhaal van.

Gebruik de twee eigenschappen van elk dier in het verhaal.

Opdracht 5 | Afspraken

Vul samen met de leerlingen de opdracht in.

U kiest zelf de regels die u van toepassing acht op uw klas en situatie.

Bijvoorbeeld:

1. Tijdens de buitenles staat je telefoon uit, net als in de gewone les.
2. Wees voorzichtig met de boom bij het maken van je werk.
3. Overleg met je groepje en werk niet alleen.

Wanneer leerlingen zelf een regel of afspraak formuleren, wordt het naleven makkelijker.

Maak de groepen en verdeel de dieren van opdracht 6.

TIJDSDUUR: 15 MINUTEN

Opdracht 6 | Vrienden en Vijanden & Opdracht 7 | Ontmoeting

TIJDSDUUR INSTRUCTIE: 15 MINUTEN

MINIMALE TIJDSDUUR OPDRACHT 6 EN 7: 40 MINUTEN

U bent op locatie.

Geef per dier de goede en slechte eigenschap, leerlingen kunnen meelesen.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Bespreek bij opdracht 6 stapsgewijs punt 1 t/m 5. Het aangeven van de grenzen waarbinnen leerlingen hun boom mogen zoeken is belangrijk.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Bespreek ook opdracht 7, tijdens het schilderen kunnen leerlingen hier al over praten. Geef aan dat de ontmoeting niet per se een gevecht hoeft te zijn; een gesprek, wedstrijd of verliefdheid zijn ook mogelijk. Kondig aan dat enkele verhalen gepresenteerd zullen worden.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Verdeel de verf en kwasten per groepje.

Opdracht 6

Boom vinden en dierengezichten schilderen.

Geef aan wanneer het tijd is om de schildering af te ronden.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Opdracht 7

Bedenken verhaal

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Opdracht 8 | Verhalen van anderen

Met de hele groep gaat u het werk van een aantal subgroepjes bekijken. Bepaal zelf hoeveel groepen u wilt laten presenteren.

- Kies de groepen uit die hun werk mogen of moeten presenteren.
- Bespreek opdracht 8, notities maken bij iedere presentatie.
- Laat de groep hun verhaal en dierengezichten presenteren in 5 minuten.
- Reageer kort op het schilderwerk, en stel vragen over de uitbeelding van de eigenschappen.
- Stel onderstaande vragen aan de groep luisterende leerlingen:
 1. Kwam de eigenschap van de ... duidelijk naar voren? Hoe kwam dat?
 2. Welk dier komt er het beste af in dit verhaal? Door welke eigenschap komt dat?
 3. Wat leer je uit dit verhaal? Leg dat eens uit?
- Geef de leerlingen na iedere presentatie enkele minuten voor het invullen van opdracht 8.

TIJDSDUUR: 40 MINUTEN

U gaat terug naar school.

Opdracht 8 | Verhalen van anderen

1. Bekijk met de hele klas een paar bomen en dierengezichten.
2. Luister naar het verhaal van de ontmoeting.
3. Let op of de twee eigenschappen van elk dier in het verhaal gebruikt worden.
4. Kijk of de eigenschappen ook in de dierengezichten te zien zijn.
5. Schrijf hieronder per groepje welke eigenschappen bij het dier horen en of ze in het verhaal voorkwamen.
6. Geef met een pijltje aan welke dieren bij elkaar hoorden in de verhalen.

Dier	Goede eigenschap in het verhaal gehoord	Zwakke eigenschap in het verhaal gehoord	Goede eigenschap op dieren gezicht gezien	Zwakke eigenschap op dieren gezicht gezien
<i>Paard</i>				
<i>Vos</i>				
<i>Uil</i>				
<i>Slang</i>				
<i>Arend</i>				
<i>Aap</i>				
<i>Tijger</i>				
<i>Wolf</i>				
<i>Buffel</i>				
<i>Beer</i>				
<i>Rat</i>				
<i>Spin</i>				
<i>Bever</i>				
<i>Hagedis</i>				
<i>Olifant</i>				

Je gaat weer terug naar school.

Les 1.3 | Verwerkingsles

In deze les

- praat je met elkaar over ontmoetingen
- maak je van een verhaal een stripverhaal
- werk je samen in een groepje van twee
- bekijk je elkaars werk

Opdracht 9 | Ruzie of vrienden

Je hebt in de buitenles een paar verhalen gehoord over twee verschillende dieren die elkaar tegenkwamen en wat er dan gebeurde.

Kies met de hele klas een van die verhalen uit om over te praten.

1. *Wat zou er gebeurd zijn in het verhaal als een van de dieren zijn goede eigenschap niet had gebruikt?*
2. *Wat zou er gebeurd zijn als een van de dieren zijn zwakke eigenschap niet had gebruikt?*
3. *Bekijk met elkaar nog meer mogelijkheden van deze ontmoeting, steeds met de eigenschappen die bij de dieren horen.*

Opdracht 10 | Stripverhaal

Maak samen een stripverhaal van één van de ontmoetingsverhalen die je in de buitenles gehoord hebt. Je mag het verhaal hetzelfde houden, je mag het ook veranderen zoals je net met de hele klas hebt gedaan.

[15 MINUTEN]

Aan het einde van de les hang je je stripverhaal op, bekijk ook de andere stripverhalen.

Les 1.3 | Verwerkingsles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 60 MINUTEN

Leerdoelen les 1.3

Kennisdoelen:

- De leerling vergroot begrip en respect voor anderen.
- De leerling gebruikt een sprookje als leermiddel.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling werkt samen tijdens een creatieve opdracht.
- De leerling communiceert ideeën, meningen en gedachten.
- De leerling luistert naar een groepsgenoot.
- De leerling ontdekt de werking van omkering en tegenstelling.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert andermans mening respecteren.
- De leerling maakt in samenwerking een product en maakt dit af.

Voorbereiden

- Materiaal voor striptekeningen.
- Eventueel foto's en boeken over alle gebruikte dieren ter inzage klaarleggen.

Opdracht 9 | Ruzie of vrienden

- Samen met de klas kiest u een verhaal uit de buitenles om dieper op in te gaan.
- Aan de hand van een onderwijsleergesprek oefent u met de hele groep het combineren en bekijken van de mogelijkheden binnen een verhaal. Vaste kenmerken zijn de twee dieren en hun vier eigenschappen.
- Gebruik hierbij de drie vragen van deze opdracht.
- Wijs de leerlingen eventueel op de mogelijkheid van keuze en verantwoordelijkheid in iedere ontmoeting.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Opdracht 10 | Stripverhaal

Bespreek opdracht 10. Hetgeen net in de hele groep is gedaan kan nu door de subgroepjes van twee worden herhaald. Leerlingen kiezen zelf een van de gepresenteerde verhalen, of het verhaal van hun eigen groep. De keuze voor verandering wel / niet is ook vrij.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

De leerlingen hangen hun werk naast elkaar op in de klas en krijgen tijd om elkaars werk te bekijken en te lezen.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Korte inhoud van enkele opdrachten:

- Verhalen verzamelen.
- Biotoop tekenen.
- Biotoop bouwen in veld.
- Zintuigoefeningen.

Een Deens en Japans sprookje, bewerking CultDuur

De Keizer en de Nachtegaal

Er leefde eens, lang geleden, in het oude China, een keizer. Hij was de keizer van China en leefde in een groot paleis met duizend kamers en vele tuinen, gangen en fonteinen. Aan het eind van de tuin, lag een bos met de prachtigste grijsgroene bomen, zo groot dat de boten op de rivier er makkelijk onderdoor konden varen. In het paleis was alles van zijde en porselein, de kussens, gordijnen, de klokken en de trappen. En de kasten waren van cederhout. Maar, de keizer verveelde zich; hij lag op zijn honderd zijden kussens, te spelen met een zijden waaier en dronk thee uit een porseleinen kopje met zilveren vogeltjes erop. Hij lag daar maar, en wist niet wat te doen.

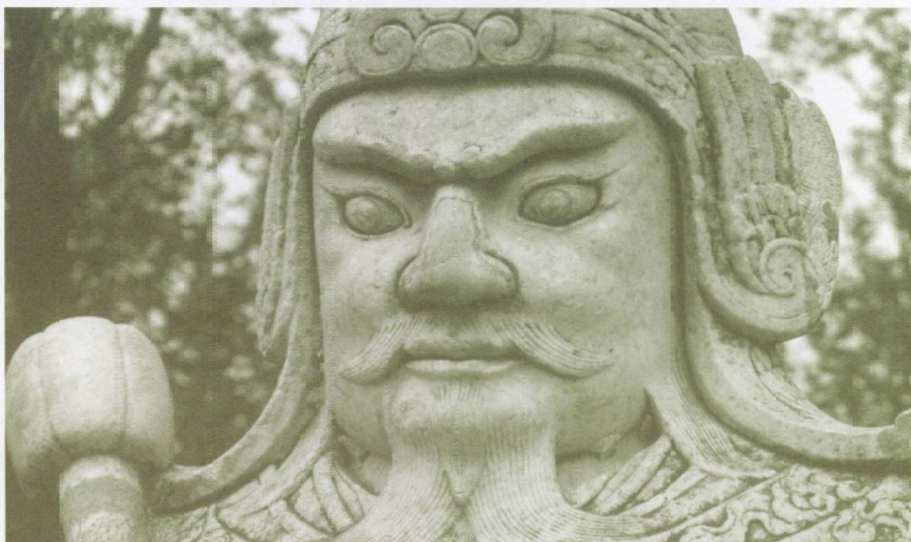
Opeens hoorde hij de stem van een oude visser die onder zijn raam doorliep. 'Prachtig, prachtig, werkelijk prachtig en wonderlijk.' zei de visser. De keizer sprong op, brandend van nieuwsgierigheid trok hij aan een lang zijden koord waardoor er in de kamer van de eerste kamerheer een belletje ging rinkelen en de eerste kamerheer op zijn bamboe slippers zo snel als de wind kwam aangeschuiveld. 'Wat is er van uw dienst heer Keizer?' 'Vertel me wat die visser, die net onder mijn raam doorliep toch zo prachtig heeft gevonden, snel snel, zorg dat je hem vindt!'

Niet lang daarna kwam de kamerheer samen met de visser de tuinkamer van de keizer binnen. De visser stond te bibberen op zijn blote voeten en keek zijn

ogen uit naar al het moois dat hij om zich heen zag. 'Vertel me visser, wat is er zo wonderlijk schoon, zo prachtig dat je er hardop over spreekt wanneer je onder mijn raam doorloopt?'

'De nachtegaal heer keizer, de nachtegaal zingt zo prachtig, als zilveren klokken in een kristallen toren, als gouden golven over een zijden strand.' Dat moest wel wat zijn, dacht de keizer, dat wilde hij wel eens horen. 'Breng mij de nachtegaal, vanavond nog' riep hij, 'Komt hij niet dan, kamerheer, dan ga je eraan!'

Zo vlug als zijn slippers hem dragen konden snelde de kamerheer naar het bos op zoek naar de nachtegaal. Alle bedienden, de koks en de schrijvers, de dokters en de dienstmeisjes, renden met hem mee, op zoek naar de nachtegaal. De visser was niet zo vlug en stond nog bij de keizer in de kamer. 'Ik weet waar hij is,' zei de visser. 'Breng mij erheen!' riep de keizer. Samen wandelden de visser en de keizer langs door de tuin van het paleis tot zij het grote bos aan de rand van het de tuin bereikten. 'Luister' zei de visser. En boven hen, op een tak van een grote grijze boom zat een klein vogeltje, en zong. Het was prachtig. De keizer ging zitten op het mos met zijn keizerlijk gewaad en luisterde de hele avond naar het zingen van de vogel. Tranen stroomden over zijn keizerlijke wangen en omdat hij snetterde van het huilen leende de visser hem zijn zakdoek. Toen de zon helemaal onder was gegaan stopte de nachtegaal met zingen en werd het stil in het bos. De keizer en de visser liepen zonder te praten terug naar het paleis. Daar stonden de bedienden, de raadslieden, de koks en de kamermeisjes hen al op te wachten. De keizer wuifde met zijn hand. 'Ga maar slapen allemaal, morgen is de grote dag.'

De volgende dag stuurde de keizer vier vogelvangers te paard naar de rand van het bos om de nachtegaal te zoeken, de keizer wilde namelijk dat de nachtegaal bij hem in het paleis kwam wonen. Maar de nachtegaal had dat al begrepen en zat te wachten bij het raam van de tuin kamer. 'Zing voor mij,' vroeg de keizer, en de nachtegaal begon te zingen. Het hele hof kwam naar de tuinkamer om te luisteren naar de kleine nachtegaal; de dokters, de kamermeisjes, de koks en de raadslieden, de staljongen en paleiswachters, allemaal kregen ze kippenvel en voelden hun hart warm worden, zo mooi zong de kleine vogel. Nu moest de nachtegaal bij de keizer blijven wonen en iedere avond voor hem en zijn hele hof zingen. En iedere keer zong de vogel een nieuw en prachtig lied. 'Hoe kan ik je toch belonen' zei de keizer steeds weer. 'U heeft mij al beloond keizer, toen u mij hoorde zingen in het bos en keizerlijke tranen hielden door mijn muziek.'

Op een dag kreeg de keizer een cadeau van zijn buurman, een rijke koopman. Het was een houten kistje met daarin een gouden nachtegaal. Het diertje was versierd met diamanten en saffieren en in het kistje naast de gouden nachtegaal lag een klein sleuteltje. De keizer was verrukt en liet zijn kamerheer onmiddellijk aan het sleuteltje draaien om het zingen van de gouden nachtegaal te horen. Het was mooi, erg mooi, en het leuke was, je kon steeds weer hetzelfde liedje horen, en nooit was de gouden nachtegaal moe of hongerig, en vliegen of wandelen hoefde het ook niet, nee deze nachtegaal was ideaal voor een keizerlijk paleis.

Iedereen was blij met de nieuwe gouden nachtegaal. En het diertje schitterde zo mooi in de zon en de diamanten en saffieren glommen zo geweldig op zijn gouden lijfje. De echte nachtegaal werd vergeten, en dat was maar goed ook want hij was al weggevlogen, naar zijn bomen en zijn bos om te zingen voor de dieren en mensen die daar leefden. De keizer was niet treurig over het vertrek van zijn kleine vriend, want hij had nu een gouden nachtegaal die het altijd deed, nooit veranderde en steeds weer hetzelfde liedje zong, ook midden in de nacht.

Zo gingen jaren voorbij tot op een keer, midden in de nacht met de sterren koud en ver aan de hemel, het liedje van de gouden nachtegaal stopte! 'Wat!' riep de keizer. 'Speel door, speel toch door!!' De kamerheer kwam aangesneld en zag dat het gouden vogeltje gevallen was, en daar lag een schroefje, en daar een wielkje en daar een veertje. 'Hij is kapot,' zei de kamerheer. 'Laat hem maken, ik wil mijn gouden vogel terug!!' schreeuwde de keizer. De horlogemaker van het hof probeerde alle schroefjes en wieltjes weer terug op hun plek te zetten. 'Voila!' zei hij. Hij is weer helemaal de oude, maar, u kunt hem nu nog maar een keer per jaar gebruiken, anders gaat ie weer kapot.'

Nee dat was geen fijn bericht voor de grote keizer van China. Dagenlang liep hij te wandelen en te peinzen langs de vijvers van zijn parken en over de schelpenpaadjes rond zijn paleis. Al gauw kon zijn keizerlijk hart zoveel buitenlucht niet meer verdragen en ja hoor, de keizer werd ziek. In een groot bed vol zijde en dons lag hij te wachten tot hij dood zou gaan, hij had zelfs geen zin meer in een kopje thee. De kamerheer en alle andere bedienden van het hof waren al zachtjes de kamer uitgeslopen, zij moesten nu voorbereidingen treffen voor het zoeken van een nieuwe keizer. Het was stil in de kamer van de keizer, uit het raam zag hij sneeuw op de takken van de bomen liggen en hij hoorde in de verte helemaal niets, alleen nog maar meer stilte.

Ik ben vast al dood, dacht de keizer. Toen klonk een getingel van zilveren klokken, geruis van gouden golven over een zijden strand. Tranen rolden over zijn wangen, en hij veegde zijn snotterende neus af met het zijden laken. De nachtegaal was bij hem terug gekomen om voor hem te zingen en zijn hart te genezen. Na een liedje al zat de keizer rechtop in zijn bed, bij het tweede liedje stond hij naast zijn bed en trok zijn kamerjas aan en bij het derde lied danste de keizer in het rond over zijn keizerlijk tapijt en riep, 'Hoe kan ik je belonen, hoe kan ik je belonen, o wat heerlijk is het om je te horen zingen!'

'Beloon mij niet,' zei de nachtegaal, 'maar laat mij zingen wanneer ik dat wil, laat mij wonen in mijn eigen bos en vergeet niet dat mijn lied iedere dag anders is.'

'Dat zal ik doen,' zei de keizer en tegen de kamerheer die binnen was gerend zei hij, 'Schiet op, we gaan feest vieren, iedereen moet weten dat de nachtegaal weer zingt.'

De nachtegaal vloog terug naar het bos, en iedere avond kwam hij bij het raam van de Keizer op een tak zitten en zong zijn mooiste lied, en dat was iedere dag een ander lied.

Woordenlijst

Afspraken

Iets dat je afspreekt. Een regel waar je je allemaal aan houdt.

Beschrijven

Wanneer je iets beschrijft, dan vertel je precies hoe iets eruit ziet of hoe iets is gebeurd. *De buurman beschreef de moordenaar aan de rechercheur.*

Bedreigen

Onveilig maken, zorgen dat het niet meer werkt. *Dat mes in je hand vind ik maar bedreigend.*

Biotoop

Woonomgeving. De buurt waarin je woont. Hoe de ruimte om je huis heen eruit ziet, wat daar staat, wie er leeft, en hoe warm of koud het daar is.

Cederhout

Hout van de cederboom. Een boom die in warme landen groeit. De ceder heeft geen bladeren maar grijsgroene naalden. In Nederland staan ceders vaak in tuinen en parken.

Elven

Sprookjesfiguren. Wonen overal waar veel natuur is.

Gebeurtenis

Iets belangrijks dat gebeurt. *Koninginnedag is een leuke gebeurtenis. De dood van mijn oma is een verdrietige gebeurtenis.*

Geesten

Wezens zonder lichaam.

Hof

Alle mensen die in het paleis van een keizer of koning werken.

Kamerjas

Badjas of ochtendjas.

Kamerheer

Een man die een keizer of koning helpt bij het aankleden en ontbijten en het binnenlaten van gasten en nog meer van dat soort klusjes.

Mos

Zacht groen plantje dat op de grond van het bos groeit, het lijkt op een groen tapijt.

Nachtegaal

Kleine vogel die bekend is om zijn mooie manier van zingen.

Oceaan

De zee.

Onderzoeken

Iets goed bekijken en beluisteren om te weten te komen hoe iets in elkaar zit.

Overleggen

Met anderen praten en beslissingen nemen.

Persoon

Een persoon is een mens. *Hoeveel personen passen op deze bank?*

Porselein

Klei waar kopjes en schotels van gemaakt worden, hele zacht klei met veel zand erin, zo krijg je heel dunne kopjes en schotels en allerlei spullen om mee te eten en drinken.

Presentatie

Tijdens een presentatie presenteer je iets, je laat iets zien of je vertelt iets.

Presenteren

Iets vertellen aan een groet groep mensen over een onderwerp.

Raadslieden

Mensen die een keizer of koning raad geven. Mensen die een keizer of koning helpen bij het nemen van beslissingen.

Rapporteren

Zeggen hoe iets is gebeurd. Verslag geven.

Saffieren

Blauwe edelstenen, net als diamanten maar dan blauw.

Samenwerken

Met elkaar iets doen of iets maken.

Taak

Een taak is iets dat je doet. Meestal heb je dat met iemand afgesproken.

Het is mijn taak om vanavond af te wassen.

Tuinkamer

Een kamer in een huis of een paleis die dicht bij de tuin ligt. Meestal kun je vanuit de tuinkamer door een deur de tuin inlopen.

Veilig

Zonder gevaar, goed beschermd.

Wezens

Levende figuren die geen mens en geen dier zijn.

Woonomgeving

De buurt waarin je woont, de ruimte om je huis heen.

Zintuigen

Een mens heeft vijf zintuigen. Hij kan met zijn zintuigen horen, zien, proeven, voelen, ruiken.

Les 2.1 | Introductieles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 2 UUR

Leerdoelen les 2.1

Kennisdoelen

- De leerling leert een tekst te verklaren.
- De leerling verzamelt kennis over de biotoop van de nachtegaal.
- De leerling krijgt inzicht in verhalen uit de eigen cultuur.

Vaardigheidsdoelen

- De leerling leert de eigen gedachten en meningen te formuleren.
- De leerling leert de communiceren in een groep.
- De leerling leert ervaringen afkomstig uit verschillende achtergronden begrijpen.
- De leerling leert ideeën om te zetten in beelden.
- De leerling leert de beelden concreet te maken via tekenen en schilderen.
- De leerling leert het eigen werk te presenteren.
- De leerling krijgt inzicht in verhalen uit de eigen cultuur via onderzoek.

Houdingsdoelen

- De leerling leert naar anderen te luisteren.
- De leerling traint een onderzoekende houding.

Voorbereiden

- CD speler klaarzetten.
- Woorden sprookjes op bord.
- Benodigdheden voor tekening biotoop: papier, verf, water, penselen.
- Informatie biotoop nachtegaal.
- Groepjes van twee voor tekenopdracht.

Start

- Introduceer kort het project Little People.
- Schrijf voor de les onderstreepte woorden uit het sprookje op het bord.
- U bespreekt de woorden aan de hand van de woordenlijst met de leerlingen.
- Luisteren naar het sprookje: u kunt voorlezen, of gebruik maken van bijgevoegde CD.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 1 | Praten en Schrijven

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek. Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier. Hierdoor wordt informatie beter onthouden, ook krijgt u zicht op persoonlijke zienswijze en hetgeen er is gebeurd aan de hand van het gevoerde onderwijsleergesprek.

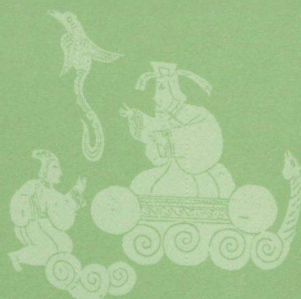
TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

zie ook volgende pagina >

Les 2.1 | Introductieles

In deze les

- luister je naar een verhaal
- leer je nieuwe woorden
- praat je met elkaar over een onderwerp
- maak je een tekening in een groepje van twee
- presenteer je tekening aan de klas
- onderzoek je thuis iets

Onderstreepte woorden kun je opzoeken in de woordenlijst

Opdracht 1 | **Praten en Schrijven**

Je hebt net het verhaal gehoord. Vlak voor het einde van het verhaal is de keizer ziek. Zelfs zijn gouden nachtegaal kan hem niet helpen. Ook de dokters en raadslieden van zijn land kunnen dat niet.

Waarom is de keizer volgens jou ziek geworden?

Wat leerde de keizer van de nachtegaal denk jij?

Hoe heeft hij dat geleerd?

Ken je een ander sprookje waarin de mens iets leert over de natuur?

Wat wordt er geleerd in dat andere sprookje?

*Ken je een sprookje waarin kleine of grote wezens de mens een les leren?
Heksen, wolven, kabouters, geesten?*

Wat leren zij in dat sprookje aan de mensen?

Heb jij zelf wel eens iets geleerd van de natuur? Van een dier, of een plant of van het water? Vertel daar eens iets over.

Opdracht 2 | Woonomgeving

Je leraar vertelt iets over de woonomgeving van een nachtegaal.

De nachtegaal bouwt zijn nest het liefste

Dat doet hij omdat hij deze dingen nodig heeft:

1

2

3

4

Een nachtegaal eet

Voor zijn eten woont de nachtegaal bij

De beste woonomgeving voor een nest is

Opdracht 3 | Teken

1. Kies een groepsgenoot om mee samen te werken.
2. Maak een tekening van de nachtegaal in zijn woonomgeving; het bos, een meer, rivier, bergen, een park.
3. Laat in jullie tekening zien waarom de nachtegaal daar goed kan wonen.
4. Als je tijd over hebt kunnen jullie ook nog dingen in je tekening laten zien die zijn woonomgeving bedreigen, zoals lawaai van vliegtuigen, hijskranen, of veel boten op het water, afval rond zijn nest.
5. Hang je tekening op in de klas.

Differentiaties bij Opdracht 1

Differentiatie A

U kunt het onderwijsleergesprek uitbreiden door onderstaande vragen te behandelen. Hiermee wordt het onderwerp Little People extra belicht.

Ken je nog meer wezens uit verhalen die anders zijn dan mensen? Noem er eens een paar.

Wat kunnen ze allemaal?

Zijn het goede of niet goede wezens?

Wat leer je van deze wezens?

In ieder land zijn andere soort van deze Little People, ken je een paar van deze wezens uit het land waar je ouders geboren zijn? Vertel iets over deze wezens.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Differentiatie B

U kunt ook kiezen voor een uitbreiding van het onderwijsleergesprek gericht op de inhoud van het zojuist gehoorde sprookje.

Kende je dit sprookje al? Hoe kende je dit sprookje?

Ken je een sprookje of een verhaal dat hier op lijkt? Vertel daar eens iets over.

Waarom stopte de echte nachtegaal met zingen voor de Keizer?

Wat zou jij met de echte Nachtegaal gedaan hebben als jij de Keizer was?

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Opdracht 2 | Woonomgeving

- Introduceer het begrip woonomgeving met behulp van de woordenlijst.
- Vertel iets over de biotoop van de nachtegaal.
Noem in ieder geval de volgende kenmerken:
 1. Beschutte plek voor rust.
 2. In de buurt van water om insecten te kunnen vinden.
 3. Struikgewas om nest te kunnen bouwen.
 4. Geen geluidsoverlast voor veiligheid en rust.
- De leerlingen vullen de antwoorden in.

TIJDSDUUR: 15 MINUTEN

Opdracht 3 | Teken

Tekenopdracht in groepjes van twee.

- Bespreek de opdracht zoals aangegeven in het leerlingenboekje.
- Kies zelf met welk materiaal u wilt werken en of u wilt starten met een potloodschets.
- Laat alle tekeningen in de klas ophangen.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Opdracht 4 | Presenteren

- Geef 5 minuten tijd om presentatie voor te bereiden door de twee vragen te beantwoorden.
- 1,5 minuut per groepje voor presentaties.
- Vragen die u kunt stellen:

Wat heb je getekend?

Waarom heb je dit gekozen om te tekenen?

Is het geworden wat je wilde? Hoe komt dat denk je?

Kan je er nog iets meer over vertellen?

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Opdracht 5 | Verhaal schrijven

Extra opdracht

Een extra opdracht voor de snellere leerlingen, of voor uw hele klas wanneer u daarvoor tijd heeft. In deze opdracht kan de leerling de nachtegaal uit het sprookje aan het woord laten. De nachtegaal kiest ervoor om de Keizer, die hem niet heeft gewaardeerd, te gaan helpen nu hij op zijn ziekbed ligt.

U kunt de opdracht individueel nakijken, of laten voorlezen in de klas.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 4 | Presenteren

Vertel samen iets over jullie tekening.

Hieronder kun je alvast oefenen voor de presentatie.

Wij hebben de nachtegaal getekend in een

omdat

Het mooiste van deze tekening vinden we

omdat

Opdracht 5 | Verhaal schrijven

Extra opdracht

Wanneer de keizer op sterven ligt, weet de echte nachtegaal dat het tijd is om voor de keizer te komen zingen. Schrijf een kort verhaaltje waarin je de nachtegaal laat praten, laat hem vertellen wat hij gaat doen en waarom.

Toen ik merkte dat de Keizer ziek werd zonder echte muziek, ben ik naar

hem toegevlogen

Opdracht 6 | Thuis onderzoeken

Huiswerk

Vraag aan je ouders, grootouders, of andere familieleden, of zij een mooi verhaal of sprookje kennen uit het land waar zij geboren zijn. Een verhaal waarin de natuur een belangrijke rol speelt.

Mijn _____ kent een verhaal.

Het gaat over een _____

Het verhaal komt uit _____

Dit gebeurt er in het verhaal _____

Opdracht 6 | Thuis onderzoeken

Huiswerk

U heeft de ouders / verzorgers van uw leerlingen al geïnformeerd over dit project middels een brief van de schooldirectie. Met deze huiswerkopdracht kunnen ouders / verzorgers participeren aan het project op een passieve of actieve wijze. Voor de leerlingen is deze uitwisseling van informatie die thuis verzameld is een belangrijke stap in het interculturele leerproces.

- Bespreek opdracht 6 als huiswerk, TIJDSDUUR: 5 MINUTEN.
- Geef aan of u het huiswerk individueel nakijkt of in de komende les bespreekt.
- In het laatst geval plant hiervoor, TIJDSDUUR: 30 MINUTEN MINIMAAL.
- U kunt ook een of meerdere ouders / verzorgers of familieleden uitnodigen om een verhaal uit hun land van herkomst te komen vertellen in de klas.

TIJDSDUUR: 35 MINUTEN

Afsluiting

Bereid de leerlingen voor op de buitenles. Geef de leerlingen eventueel een lijst mee naar huis met benodigdheden voor de buitenles die u al eens in de brief aan de ouders / verzorgers heeft genoemd.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Les 2.2 | Buitenles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1 UUR EN 3 KWARTIER

Leerdoelen les 2.2

Kennisdoelen:

- De leerling krijgt inzicht in de biotoop van de nachtegaal.
- De leerling krijgt inzicht in de kenmerken van verschillende natuurlijke materialen.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert in een groep samen te werken.
- De leerling leert een opdracht in een bepaalde tijd uit te voeren.
- De leerling leert een idee concreet vorm te geven.
- De leerling leert zijn resultaat te presenteren aan de groep.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met zijn omgeving.
- De leerling leert te luisteren en kijken naar anderen.

Voorbereiden

- Loop de pagina Voorbereidingen Buitenles na en check de lijst.
- Afspraken en tijdsplanning op het bord.
- Groepsindeling groepen van 4.
- (Natuurlijk) Materiaal voor opdracht 10 op buitenlocatie aanwezig.

Start

Voordat u met de groep naar de locatie gaat, bereid u hen op de activiteit met behulp van opdracht 7 en 8. Teveel instructies op de locatie veroorzaakt onrust.

Opdracht 7 | Afspraken

Vul samen met de leerlingen de opdracht in.

U kiest zelf de regels die u van toepassing acht op uw klas en situatie.

Bijvoorbeeld:

1. *Tijdens de buitenles staat je telefoon uit, net als in de gewone les.*
2. *Gooi afval in de prullenbak.*
3. *Overleg met je groepje en werk niet alleen.*

Wanneer leerlingen zelf een regel of afspraak formuleren, wordt het naleven makkelijker.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Les 2.2 | Buitenles

In deze les

- maak je afspraken met elkaar
- werk je samen in een groepje
- bouw je een woonomgeving voor een nachtegaal
- presenteer je jullie werk

Opdracht 7 | Afspraken

Straks ga je buiten werken in een groepje van vier. Schrijf samen de afspraken op.

Afspraken

1

2

3

Tijd om buiten aan de opdracht te werken: minuten.

Tijd om elkaars werk aan het einde te bekijken: minuten.

We zijn om uur terug in de klas.

Ik werk samen met

Opdracht 8 | Extra taken

Je werkt samen aan de opdracht, daarbij heeft ieder een extra taak. Verdeel de vier extra taken in je groepje.

*Taak 1: **Schrijver** schrijft bij de opdrachten.*

Naam:

*Taak 2: **Bewaker** let op de tijd.*

Naam:

*Taak 3: **Prater** presenteert jullie werk aan de klas.*

Naam:

*Taak 4: **Uitlegger** vertelt hoe het samenwerken ging.*

Naam:

Opdracht 9 | Woonomgeving vinden

Je bent buiten. Zoek met je groepje een plek waar de nachtegaal zou kunnen leven.

Beantwoord dan samen de vragen:

We hebben deze plek gekozen omdat

De nachtegaal kan hier goed leven omdat

Opdracht 10 | Bouwen

- Maak de woonplek van de nachtegaal nog beter.
- Gebruik spullen uit de omgeving en de spullen die klaar zijn gelegd voor de klas.
- Denk aan wat de nachtegaal nodig heeft in zijn woonomgeving!
- Als je tijd over hebt mag je zijn woonomgeving sprookjesachtig maken.

Opdracht 8 | Extra taken

- U deelt de klas in, in groepen van vier.
- Vervolgens wijst u de vier extra taken aan, of laat de groepen zelf hun extra taken verdelen.

Taak 1 **Schrijver:** noteert de antwoorden in 1 leerlingboekje.

- heeft pen
- schrijft duidelijk
- noteert antwoorden van de groep

Taak 2 **Bewaker:** houdt de tijdsduur: per opdracht in de gaten.

- heeft horloge en let op de tijdsplanning
- heeft overzicht

Taak 3 **Prater:** presenteert het groepswork aan de klas bij opdracht 11.

- spreekt duidelijk
- kan goed vertellen

Taak 4 **Uitlegger:** doet verslag van de manier van samenwerken in de subgroep.

- kan onpartijdig zijn
- doet verslag van plus - en minpunten die gezamenlijk zijn geformuleerd in de subgroep.

- Het werken met extra taken binnen de groep geeft structuur aan de samenwerking.
- U kunt de vier extra taken per subgroep ook zo verdelen dat genoemde kwaliteiten per taak juist ontwikkeld kunnen worden bij de leerling.
- Per groepje is er een horloge en een pen.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Opdracht 9 | Woonomgeving & Opdracht 10 | Bouwen

TIJDSDUUR INSTRUCTIE: 10 MINUTEN

MINIMALE TIJDSDUUR OPDRACHT 9 & 10: 30 MINUTEN

U bent op locatie.

- Geef aan binnen welke grenzen de groepen zich mogen bewegen.
- Docent, of vrijwilliger / begeleider herhalen kort het begrip woonomgeving (biotoop).
- Laat uw leerlingen nogmaals de belangrijkste kenmerken noemen:
Beschutte plek voor rust.
Bij water om insecten te kunnen vinden.
Struikgewas om nest te kunnen bouwen.
Geen geluidsoverlast voor rust en veiligheid.

lees verder op volgende pagina >

- Bespreek kort opdracht 9:
 1. Woonplek zoeken per groepje.
 2. Vragen in groepje bespreken.
 3. Vragen beantwoorden in leerlingboekje.
- Bespreek kort opdracht 10 en wijs aan waar extra materiaal voor deze opdracht klaarligt.
- Herhaal de tijdsduur: van opdracht 9 en laat de groepen beginnen.

&

De gevonden woonplek wordt versierd, verder beschut, of verbeterd met materialen uit de omgeving en natuurlijk materiaal dat u heeft meegebracht.

- Geef aan wanneer het tijd is om aan opdracht 10 te beginnen.
- Herhaal de tijdsduur: van de opdracht.

Opdracht 11 | Overleg

Alle groepen starten nu met een terugblik op hun werkwijze

De subgroepjes bespreken en beantwoorden gezamenlijk de vragen van deze opdracht.

De antwoorden worden gebruikt bij opdracht 12.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Opdracht 11 | Overleg

Je bent klaar met je werk. Overleg met elkaar wat goed en wat minder goed ging bij het bouwen en het samenwerken. Vul samen in:

Bouwen

De nachtegaal kan hier goed wonen omdat

En omdat

Hij heeft hier ook nog een

En zijn voedsel, insecten, vindt hij

We hebben een

gemaakt

We hebben het gemaakt van

Het moeilijkst om te maken was

omdat

Het mooiste vinden we

omdat

Prater gaat dit straks aan de klas vertellen.

Samenwerken

Wat ging er goed bij het samenwerken?

We denken dat dat komt doordat

Wat ging minder goed bij het samenwerken?

We denken dat dat komt doordat

Uitlegger gaat dit rapporteren, hij of zij gaat dit vertellen aan de hele klas.

Opdracht 12 | Duidelijk praten, ook als het hard waait

Prater vertelt iets over wat jullie hebben gemaakt.

Uitlegger vertelt hoe jullie samenwerking is gegaan.

Gebruik bij het presenteren de antwoorden van opdracht 11.

Jullie gaan weer naar school.

Opdracht 12 | Duidelijk praten, ook als het hard waait

- Met de hele groep gaat u werk van alle subgroepjes bekijken. Met deze opdracht kan de leerling het werk en de werkwijze van de andere groepjes leren kennen.
- Wijs per presentatie een luisterende leerling aan om een vraag over het werk te stellen. Hiermee ondersteund u het actief luisteren.
- De presentatie van **Prater** betreft het resultaat van het groepswerk, het beeld dat is gemaakt.
- De presentatie van **Uitlegger** is een verslaggeving van de samenwerking in de groep.
- Vraag eventueel door:
Hoe ging jullie samenwerking verder?
Waar ga je de volgende keer op letten?

TIJDSDUUR: 40 MINUTEN

U gaat terug naar school.

Les 2.3 | Verwerkingsles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1 UUR

Leerdoelen les 2.3

Kennisdoelen:

- De leerling krijgt inzicht in verbanden en parallellen in verhalen.
- De leerling specificeert culturele en natuurlijke verschijnselen.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert zicht te concentreren op de presentatie van anderen.
- De leerling leert naar anderen te luisteren.
- De leerling leert het werk van anderen te observeren.
- De leerling activeert de zintuigen.

Houdingsdoelen:

- De leerlingen leren respectvol op elkaars werk te reageren.

Vorbereiden

- Ruimte voor de ramen in de klas voor opdracht 14.
- CD speler klaarzetten voor opdracht 15.

Opdracht 13 | Praten en schrijven

U start de les met een evaluatie van het functioneren van de klas tijdens de buitenles.

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek.

Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Hoe ging het luisteren naar elkaar tijdens de presentaties?

Hoe kwam dat denk je?

Wat vond je het leukste van de buitenles? Leg uit waarom.

Weet je nog hoe de woonplekken van de nachtegaal er bij een van de andere groepjes uitzag? Beschrijf die eens.

Opdracht 14 | **Zintuigen**

In het sprookje van de keizer en de nachtegaal leert de keizer het verschil kennen tussen de echte nachtegaal en de gouden nachtegaal.

Luisteroefening

Het is twee minuten stil in de klas, niemand zegt wat.

Welke geluiden heb je gehoord?

Welke geluiden zijn van de natuur?

Welke geluiden komen van iets dat door mensen is gemaakt?

Kijkoefening

Ga allemaal voor de ramen staan in de klas, zorg dat het twee minuten stil is. Kijk naar buiten.

Wat heb je gezien?

Wat is van de natuur?

Wat is door mensen gemaakt?

Opdracht 15 | **Nog een verhaal**

Luister naar een ander verhaal.

Wat leert de mens in dit verhaal van de natuur?

Opdracht 14 | Zintuigen

Achtergrond

Deze twee spel oefeningen vergroten het bewustzijn van de tweedeling natuur – cultuur (geschapen / ontstaan versus gemaakt / bedacht door mens). Beide polariteiten hebben hun voor en nadelen, zoals ook in het sprookje over de nachtegaal naar voren komt. Met deze oefening wordt de kern van het sprookje nogmaals behandeld middels een korte ervaringsoefening.

- Structureer de oefening zoals aangegeven.
- Denk bij natuur aan: wind / regen / vogels / mensen / bomen.
Denk bij cultuur aan: mensen / auto's / hijskraan / telefoon / flat.
- Andere geluiden of dingen die gezien zijn, kunnen door u in overleg met de klas worden ingedeeld bij natuur - of cultuur.
- Antwoorden worden klassikaal behandeld per oefening en daarna individueel genoteerd als afsluiting van de twee oefeningen.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Opdracht 15 | Nog een verhaal

- U kiest een ander sprookje waarin de kwaliteiten van natuur en cultuur worden behandeld. De andere 3 sprookjes op de CD zijn bruikbaar. Ook kunt u bijgevoegde matrix van sprookjes en vertellingen gebruiken voor een keuze (zie pagina xiv).
- Geef de leerlingen de luistervraag.
- Lees voor, gebruik de CD, of laat de leerlingen zelf lezen.
- Bespreek de luistervraag.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Lessenserie 3 | **kapper en Koning**

Korte inhoud van enkele opdrachten:

- Teken en / schilder.
- Drama.
- Creatief schrijven.

N.B:

Tijdens de buitenles gaan de leerlingen in groepjes een toneelvoorstelling voorbereiden.

Kies voor deze lessenserie wanneer u enige ervaring met drama's heeft, of begeleiders / mededocenten kunt betrekken die deze ervaring hebben.

Een Iers en Surinaams-Hindoestaans sprookje, bewerking CultDuur

De Koning die zijn haar niet wilde laten knippen

Er was eens een koning die zijn haar niet wilde laten knippen. Zijn oude kapper was dood en nu kon hij geen nieuwe kapper vinden. In heel het land werd er gezocht, totdat een lakei een kleine arme kapper vond die aan de rand van het meer woonde. De kapper woonde daar met zijn vrouw en kinderen en 's avonds voor het slapen gaan zongen ze altijd samen mee met het blazen van de wind in het riet bij het meer. De lakei stapte binnen in het huisje van de kapper en vroeg of hij mee wilde om kapper van de koning te worden. 'Ga maar naar de koning,' zei zijn vrouw. 'Wij blijven hier op je wachten en dan zie je nog eens wat van de wereld.' De kapper kuste zijn kinderen en omhelsde zijn vrouw en ging op weg met de lakei naar de koning van het land. In het paleis werd hij meteen naar een kamer in de toren gebracht en daar zat de koning al op hem te wachten. 'Luister kapper,' zei hij 'kun je een geheim bewaren?' 'Ja,' zei de kapper en hij maakte een buiging voor zijn koning. Toen tilde de koning zijn kroon op en wat zag de kapper? De koning had twee grote ezelsoren, bovenop zijn hoofd, ze groeiden tussen zijn haren door, twee zachte grijze ezelsoren. 'Daarom kan ik mijn haar niet laten knippen' jammerde de koning 'want niemand mag dit weten.' Een beetje bibberend pakte de kapper zijn kam en schaar en begon aan zijn werk, vrolijk knipte de schaar en zacht gleed de kam door het haar van de koning en al gauw was de kapper over zijn schrik heen. Nu was hij de kapper van de koning.

‘Het probleem is het jaarfeest’ zei de koning. Op het jaarfeest moet ik mijn kroon afzetten om de nieuwe kroon van het volgende jaar te ontvangen, dan ziet mijn hele volk mijn oren! Daarom draag ik altijd een pruik over mijn ezelsoren heen.’

‘Prima toch!’ zei de kapper. ‘Helemaal niet,’ zei de koning. ‘Want mijn hele land wordt ziek. Zie je het niet? In de velden groeit het koren niet meer, en de rivieren krijgen teveel water en stromen over. Overal in mijn land is het veel te droog of veel te nat. Straks hebben we geen brood en geen land meer!’ De kapper dacht even na, keek door het torenraam naar buiten en zei: ‘Koning, laat mij een tijdje naar huis gaan, naar mijn vrouw. Als ik terugkom heb ik misschien een antwoord voor u.’ ‘Goed,’ zei de koning. ‘Goede reis.’

Thuis was de kapper stil. Zijn vrouw vroeg ‘Wat is er toch met je?’ ‘Ach’ zei de kapper, ‘ik heb een geheim dat ik moet bewaren, en het drukt zwaar op mijn hart lieve vrouw.’ ‘Vertel het aan de aarde, begraaft het geheim in het zand,’ zei zijn vrouw. De kapper liep naar de oever van het meer en bij het riet ging hij op zijn knieën in het zand zitten, hij groef een klein kuiltje in het zand. ‘Onze koning heeft ezelsoren’ fluisterde hij in de kuil, en daarna gooide hij de kuil weer dicht met zand. Een stuk vrolijker liep hij weer terug naar zijn huis. De volgende dag vertrok de kapper naar het koninklijk paleis. De koning zat al op hem te wachten in de torenkamer. ‘En?’ vroeg de koning. ‘Alles komt goed,’ zei de kapper. Toen begonnen de voorbereidingen voor het jaarfeest.

Een fluitspeler van de koning zocht riet om een mooie nieuwe fluit van te snijden voor het jaarfeest. Bij het huis van de kapper vond hij een mooie rietstengel, hij sneed hem af en maakte de fluit.

Met tromgeroffel en trompetgeschal begon het grote jaarfeest op het plein van de stad. De koning had zijn pruik op onder zijn kroon en niemand wist dat hij ezelsoren had. Zijn lakei kwam naar voren met de nieuwe kroon op een mooi rood fluwelen kussen. De koning tilde zijn eigen kroon op, pakte de nieuwe kroon van het kussen en wilde deze net op zijn hoofd zetten toen de fluitspeler begon te spelen. Door de muziek van de fluit heen hoorde het hele volk een zachte stem ‘Onze koning heeft ezelsoren, onze koning heeft ezelsoren.’ Iedereen was stil. De koning stond op. ‘Het is waar,’ zei hij, en hij trok de pruik van zijn hoofd. De ezelsoren schitterden in de zon. ‘Oooooo’ riep het hele volk. ‘Maar!’ zei de koning, en hij stond rechtop voor zijn troon, ‘nu kan ons land weer groeien en bloeien omdat ik de waarheid heb vertelt!’ en hij pakte de nieuwe kroon en zette deze op zijn echte haar, de ezelsoren wipte tussen de gouden kroon omhoog. Dit jaar was het land weer gezond, het koren rijpte en de bakkers bakten goed brood, en de rivieren slingerden zich door de velden en overal was genoeg water en nergens teveel. De kapper kwam met zijn vrouw en kinderen in de paleistuin wonen, dichtbij de koning, en iedereen leefde nog lang en gelukkig.

Woordenlijst

Affiche

Een groot stuk papier dat wordt opgehangen in stad en dorp om iets aan iedereen te vertellen en laten zien.

Afspraken

Iets dat je afspreekt. Een regel waar je je allemaal aan houdt.

Elven

Sprookjesfiguren. Wonen overal waar veel natuur is.

Gebeurtenis

Iets belangrijks dat gebeurt. *Koninginnedag is een leuke gebeurtenis.*

De dood van mijn oma is een verdrietige gebeurtenis.

Geesten

Wezens zonder lichaam.

Jaarfeest

Zomerfeest voor de goede oogst het jaar.

Lakei

Bediende van een Keizer of Koning.

Oever

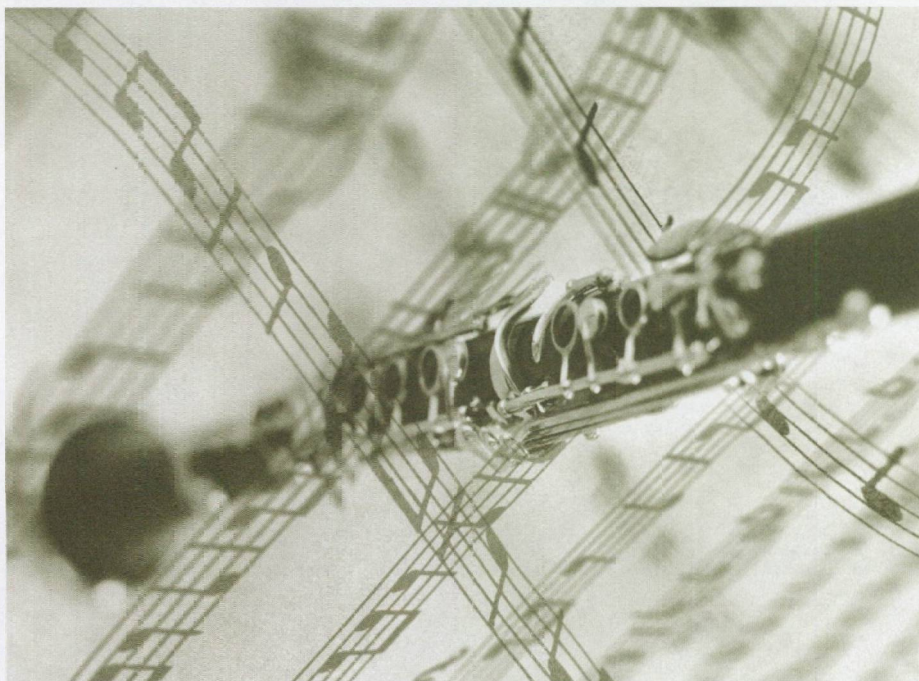
De rand van een rivier of een meer, bij de oever begint het land.

Onderzoeken

Iets goed bekijken en beluisteren om te weten te komen hoe iets inelkaar zit.

Opvoeren

Een toneelstuk laten zien.

Presenteren

Iets vertellen aan een grote groep mensen over een onderwerp.
Vertellen aan de groep wat je hebt gemaakt of wat er is gebeurd.

Pruik

Een soort dun mutsje met haar erop. Kale mensen dragen soms een pruik, of mensen die toneelspelen.

Samenwerken

Met iemand anders, of in een groepje, iets maken of iets doen.

Tromgeroffel

Geluid dat uit een trommel komt als je erop slaat.

Trompetgeschal

Geluid dat uit een trompet komt als je erop blaast.

Velden

Een open stuk land waar geen huizen op staan. *Graanveld. Sportveld.*

Vorbereidingen

Alles klaarmaken of regelen wat ervoor nodig is. *De reis was goed voorbereid.*

Voorstelling

Een toneelstuk dat wordt opgevoerd, het wordt gespeeld voor publiek.

Wezens

Levende figuren die geen mens en geen dier zijn.

Les 3.1 | Introductieles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1 UUR EN 1 KWARTIER

Leerdoelen les 3.1

Kennisdoelen:

- De leerling maakt kennis met sprookjes uit verschillende culturen.
- De leerling leert nieuwe woorden gebruiken.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert gedachten en meningen uit te wisselen.
- De leerling leert tekst in beeld om te zetten.
- De leerling leert in samenwerking te tekenen en schilderen.
- De leerling leert met anderen samen te werken.
- De leerling leert zijn werk te presenteren.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met de natuurlijke omgeving.
- De leerling leert naar anderen te luisteren.
- De leerling leert zijn ideeën en opvattingen duidelijk naar anderen te communiceren.

Vorbereiden

- Cd speler klaarzetten.
- Woorden sprookje op bord.
- Benodigdheden voor affiches maken klaarzetten; verf / kwasten / water / punaises / papier.
- Eventueel voorbeelden van verschillende affiches om te laten zien.

Start

- Introduceer kort het project Little People.
- Schrijf voor de les de onderstreepte woorden uit het sprookje op het bord.
- U bespreekt de woorden aan de hand van de woordenlijst met de leerlingen.
- Luisteren naar het sprookje: U kunt voorlezen, of gebruik maken van de bijgevoegde CD.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 1 | Praten en Schrijven

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek. Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier. Hierdoor wordt informatie beter onthouden, ook krijgt u zicht op persoonlijke zienswijze en hetgeen er is gebeurd aan de hand van het gevoerde onderwijsleergesprek.

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Les 3.1 | Introductieles

In deze les

- luister je naar een verhaal
- leer je nieuwe woorden
- praat je met elkaar over een onderwerp
- maak je samen een affiche
- presenteer je je affiche aan de klas

Onderstreepte woorden kun je opzoeken in de woordenlijst

Opdracht 1 | **Praten en Schrijven**

In verschillende landen komen vaak sprookjes voor die op elkaar lijken.
Dit verhaal komt uit Ierland en uit Suriname.

Hoe komt het dat sprookjes uit verschillende landen op elkaar lijken, heb jij een idee?

Welke natuur kwam voor in het sprookje dat je net hebt gehoord?

Wat heeft de Koning uit het sprookje dat is voorgelezen geleerd denk jij?

Van wie heeft de Koning dat geleerd denk je? Leg eens uit.

*De aarde heeft het geheim via het riet en de fluit aan het volk vertelt.
Waarom denk jij?*

Opdracht 2 | Teken

1. Je gaat een affiche maken. Een affiche is een poster die overal in de stad en in het dorp wordt opgehangen. Meestal is het een aankondiging, of een manier om iets te vertellen dat kort daarvoor is gebeurd.
Een affiche heeft ook altijd een stuk tekst, een zin zoals; *Morgen komt het circus!* of *19 juni ijs halve prijs!*
2. Kies samen een gebeurtenis uit het sprookje die jullie het spannendst of het leukste vonden.
3. Maak samen een potloodschets van de gebeurtenis.
4. Verzin ook een korte tekst voor op de affiche.
5. Maak nu de affiche af met verf of krijt.

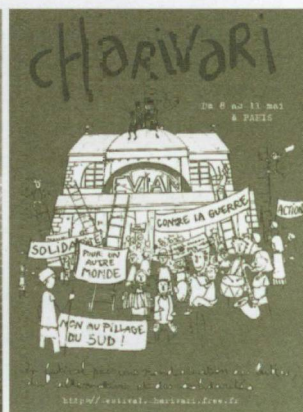
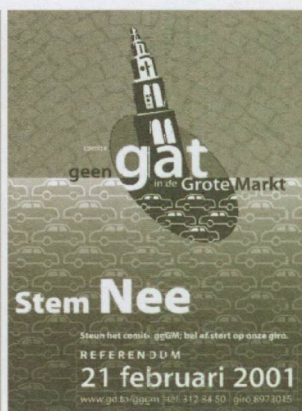
Opdracht 3 | Presenteren

Vul samen deze twee vragen in.

Wij hebben deze gebeurtenis gekozen omdat

Bij het maken hebben we gelet op

- Hang jullie affiche naast de affiches van je klasgenoten.
- Vertel aan de klas iets over de affiche die jullie net gemaakt hebt.
Gebruik daarbij jullie antwoorden op de twee vragen.

Opdracht 2 | Teken

Tekenopdracht in stappen opgebouwd.

Bespreek kort wat een affiche is, laat eventueel voorbeelden zien van een affiche.

Bespreek de opdracht in zijn geheel voor u de stappen gaat uitvoeren met de klas.

1. Maak groepjes van twee.
2. In groepje gebeurtenis uit sprookje kiezen voor affiche; kiezen van een beeld.
3. Potloodschets, tijdens het schetsen kan de tekst / zin worden gekozen.
4. Uitdelen verfbenodigdheden. Verven en tekenen affiche.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Opdracht 3 | Presenteren

- Laat leerlingen samen de 2 vragen invullen.
- Ophangen affiches in de klas.
- Presentatie affiches, 2 minuten per groepje.

U kunt minder spraakzame kinderen helpen door de volgende vragen aan hen te stellen:

Wat hebben jullie getekend?

Waarom hebben jullie dit gekozen?

Is het geworden wat jullie wilden?

Kunnen jullie er nog iets meer over vertellen?

TIJDSDUUR: 25 MINUTEN

Afsluiting

Bereid de leerlingen voor op de buitenles. Geef de leerlingen eventueel een lijst mee naar huis met benodigdheden voor de buitenles die u al eens in de brief aan de ouders / verzorgers heeft genoemd.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Les 3.2 | Buitenles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1,5 UUR

Leerdoelen les 3.2

Kennisdoelen:

- De leerling leert te werken met natuurlijke materialen.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert met anderen samen te werken.
- De leerling leert zijn ideeën om te zetten in vormen en in drama.
- De leerling leert zijn werk te evalueren en te presenteren.
- De leerling leert bewegen in samenspel met anderen.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met zijn natuurlijke omgeving.
- De leerling leert respectvol te reageren op werk van anderen.

Voorbereiden

- Loop de pagina's Voorbereidingen Buitenles na en check de lijst.
- Groepsindeling in groepen van vier.
- Afspraken en Tijdsplanning op het bord.

Start

Voordat u met de groep naar de locatie gaat, bereid u hen op de activiteit met behulp van opdracht 4. Teveel instructies op de locatie veroorzaakt onrust.

Opdracht 4 | Afspraken

Deze opdracht doet u voor vertrek naar de locatie, in de klas.

Vul samen met de leerlingen de opdracht in.

U kiest zelf de regels die u van toepassing acht op uw klas en situatie.

Bijvoorbeeld:

1. *Tijdens de buitenles staat je telefoon uit, net als in de gewone les.*
2. *Gooi afval in de prullenbak.*
3. *Overleg met je groepje en werk niet alleen.*

Wanneer leerlingen zelf een regel of afspraak formuleren, wordt het naleven makkelijker.

Maak de groepen van 4.

TIJDSDUUR: 15 MINUTEN

Les 3.2 | Buitenles

In deze les

- maak je afspraken met elkaar
- werk je samen in een groepje
- maak je een toneelstuk
- kijk je naar elkaars voorstelling

Opdracht 4 | Afspraken

Straks ga je buiten werken in een groepje van vier. Schrijf samen de afspraken op.

Afspraken

1

2

3

Tijd om buiten aan de opdracht te werken: minuten.

Tijd om elkaars werk aan het einde te bekijken: minuten.

We zijn om uur terug in de klas.

Ik werk samen met

Opdracht 5 | Toneelstuk

Je maakt met je groep een toneelstuk over het sprookje.

Dat doe je in **5 stappen**:

Stap 1 | Hoe ging het sprookje ook al weer??

Een koning zocht een kapper die goed geheimen kon bewaren. De kapper ontdekte dat de koning ezelsoren had. De koning wilde daarom op het jaarfeest zijn kroon niet af doen. Het land werd steeds armer. Als de koning zijn kroon afdoet op het jaarfeest, kan het land weer rijk worden. De kapper vertelt het geheim aan de aarde bij het riet. Op het jaarfeest speelt een fluitspeler, zijn fluit is gemaakt van het riet. Als hij speelt op de fluit hoort iedereen het geheim. Nu kan de koning zijn kroon afdoen. Het land wordt weer rijk.

Stap 2 | Verdeel de rollen in je groep

1. Koning wordt gespeeld door	Naam:
2. Kapper wordt gespeeld door	Naam:
3. Vrouw en Volk wordt gespeeld door	Naam:
4. Lakei en de Fluitspeler wordt gespeeld door	Naam:

Stap 3 | Voorbereiden

Zoek samen een plek waar je de voorstelling wilt laten zien. Maak ezelsoren van iets wat je in de natuur vindt, en misschien nog andere dingen, een troon, een kroon, een hutje bij het riet.

Je krijgt _____ minuten om voor te bereiden, dus tot _____ uur.

Stap 4 | Oefenen

Maak samen het toneelstuk. Speel het een paar keer met elkaar en maak afspraken.

Je krijgt _____ minuten om voor te bereiden, dus tot _____ uur.

Het toneelstuk dat je gaat opvoeren mag 5 minuten duren.

Stap 5 | Opvoeren en Kijken

- Jullie voeren je toneelstuk op voor de klas en kijken naar de voorstellingen van je klasgenoten.
- Bij het kijken let je op deze 2 vragen:
 1. Wat vind je mooi aan dit toneelstuk?
 2. Wat begrijp je niet bij dit toneelstuk?
- Na iedere uitvoering kan deze vraag aan jou gesteld worden.

Je gaat weer terug naar school.

Opdracht 5 | Toneelstuk

TIJDSDUUR: 1 UUR EN 1 KWARTIER

U bent op locatie.

Start met het aangeven van de grenzen waarbinnen leerlingen mogen werken.

- Bespreek de 5 stappen van opdracht 5.
- Begeleid de opbouw, en de aandachtspunten, tijdens het werken.
- Laat de leerlingen verder zo zelfstandig mogelijk met elkaar werken zodat samenwerking en resultaat door eigen inzet zijn ontstaan.

Kies eventueel voor het opstarten met behulp van de warming up:

Extra Activiteit, de warming-up:

Een start op de buitenlocatie met gezamenlijk spel oefeningen om zich in de rollen en de situatie van het sprookje in te leven en om de leerlingen op weg te helpen:

- De manier van lopen, zitten, staan, spreken, van een bepaalde figuur te oefenen. Tijdens een warming-up lopen alle leerlingen tegelijk rond en voeren de opdrachten die u geeft direct uit.
- Drie zinnen uitwisselen met een tegenspeler. Ook deze oefening voeren alle leerlingen tegelijkertijd uit. U geeft feed-back tijdens de oefening.
Voorbeeld van zinnen zijn: *Dag kapper ik ben blij dat je gekomen bent / Het was een hele reis Koning / Maakt niet uit begin maar te knippen.*

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Stap 1 In groepjes herinneren van het sprookje, tekstje lezen of mondeling overleg.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Stap 2 Verdelen van de vier rollen:

1. Koning, 2. kapper, 3. Vrouw / Volk, 4. Het Riet / De Fluitspeler.

TIJDSDUUR: 2 MINUTEN

Stap 3 Plek zoeken en attributen vinden.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Stap 4 Oefenen van de voorstelling.

TIJDSDUUR: 15 MINUTEN

Stap 5 Opvoering sprookje op locatie. Naar elkaars voorstelling kijken.

TIJDSDUUR: 7 MINUTEN PER GROEPJE;

5 MINUTEN VOORSTELLING / 2 MINUTEN FEEDBACK

Bespreek na iedere uitvoering de twee kijkvragen. Stel steeds een anderen kijkende leerling de vraag. Dit geeft kijkers en speler feedback.

Geef zelf ook kort commentaar of stel nog een vraag aan de spelers.

U gaat terug naar school.

Les 3.3 | Verwerkingsles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 50 MINUTEN

Leerdoelen les 3.3

Kennisdoelen:

- De leerlingen krijgen inzicht in de achtergronden van sprookjes uit verschillende culturen.
- De leerlingen leren parallellen te ontdekken tussen verschillende sprookjes.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerlingen leren naar elkaar te luisteren.
- De leerlingen leren een verhaal voor te lezen.
- De leerlingen leren een thema om te zetten in een verhaal.

Houdingsdoelen:

- De leerlingen leren respectvol om te gaan met elkaars werk.

Voorbereiden

Hang alle affiches van de introductieles op.

Opdracht 6 | Zelf schrijven

U beëindigt deze les met een individuele schrijfpdracht. De leerling schrijft zelf een kort sprookje waarin de natuur en sprookjesfiguren een rol hebben. Geef de minimaal vereiste lengte van de schrijfttekst aan.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Specificatie

U kunt de schrijfpdracht specificeren door de groep, of delen van de groep, een land op te geven waar het verhaal dat ze gaan schrijven zich afspeelt. Dit kan bijvoorbeeld een of meerdere landen zijn die u kort geleden bij andere lessen heeft behandeld, of de landen van herkomst van de grootouders van uw leerlingen.

De natuur is belangrijk in veel sprookjes. Vaak leert de natuur iets aan de mensen zoals de aarde en het riet aan de koning met de ezelsoren. De koning leerde om eerlijk te zijn, ook over minder mooie dingen.

Ik ben al erg oud. Op een dag ben ik omgehakt. Ik zal vertellen hoe dat is gekomen. Want ik was groot en prachtig, en er was hout genoeg in het land.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the paper.

Lined area for writing.

Opdracht 7 | **Verhalen**

Je luistert naar elkaars geschreven verhalen.

Luister goed want je kunt een vraag krijgen.

Opdracht 7 | Verhalen

1. Laat de leerlingen naar elkaars verhalen luisteren (of een aantal van de verhalen).
2. Wijs per verhaal een of twee leerlingen aan die een specifieke luistervraag zullen krijgen.
3. De vraag wordt na het voorlezen door u gesteld.

Luistervragen:

Wat vond je leuk in dit verhaal?

Wat vond je niet leuk in dit verhaal?

In welk land staat de boom uit dit verhaal?

Komen er nog andere wezens voor in dit verhaal?

Wat leer je uit dit verhaal?

Zou je deze boom graag eens willen spreken als dat kon?

Wat zou jij dan vragen?

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Lessenserie 4 | **Keuze van de Kunstenaar**

U gebruikt deze lessenserie wanneer u ervoor kiest om het project Little People in samenwerking met een kunstenaar te doen. Voor de leerlingen is een echte kunstenaar in de klas een extra stimulans en inspiratie. De lessenserie *Keuze van de Kunstenaar* dient als frame. Daarbinnen bepaald u in overleg met de kunstenaar naar gelang haar of zijn vakgebied de creatieve uitvoering van het project. Het project Little People is geschikt voor kunstenaars uit verschillende disciplines: acteurs, beeldend kunstenaars, architecten, verhalenvertellers etc. Natuurlijk kunt u ook met de kunstenaar één van de andere 3 lessenseries uit dit project kiezen.

Het is van belang dat u alleen of in samenwerking met de kunstenaar de onderwijsleergesprekken binnen deze lessenserie genoeg accent geeft. Hiermee verdiept u het didactische proces over natuur en cultuur tijdens de lessen.

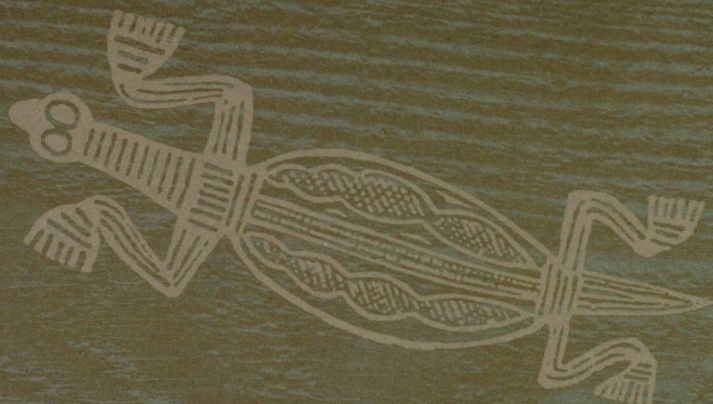
Korte inhoud enkele opdrachten

- Tekenen.
- Werken met een kunstenaar.

Achtergrond bij het verhaal van de schildpad

Dit verhaal hoorde ik voor het eerst in het binnenland van Suriname en werd op authentieke wijze verteld door onze saramaccaanse gids in het nederlands met een prachtig bosland-creools accent. Het verhaal is een Anansi vertelling ofwel spinverhaal en komt oorspronkelijk uit West-Afrika. In Nederland is de slimme / sluwe Anansi te vergelijken met Reinaert de Vos. Het komt voor dat een ander dier de rol van Anansi op zich neemt zoals in dit geval meneer de Schildpad.

Jessy Rahman

Samen met een kunstenaar en jullie leraar of lerares ga je werken aan het project Little People.

Surinaams sprookje, bewerking Jessy Rahman

Meneer de Schildpad laat het dak van zijn huis vernieuwen

Meneer de Schildpad heeft een buitenhuis met een kapot dak maar heeft geen geld voor een grote opknapbeurt. Van mevrouw de Kakkerlak, meneer de Haan, mevrouw de Awari (buidelrat), meneer de Hond, mevrouw de Jaguar en meneer de Jager leent hij van elk 150 euro. Wanneer hij genoeg geld bij elkaar heeft geleend laat hij een timmerman naar zijn huis in het bos komen en vraagt hem hoeveel het kost om zijn dak te laten vernieuwen.

De timmerman bekijkt de situatie en zegt: 'wel meneer de Schildpad, voor u reken ik slechts 400 euro'.

'Dat is goed', zegt de schildpad, zonder af te dingen, 'wanneer bent u klaar meneer de Timmerman?'

'Nou het is een zware klus, maar met wat timmerlieden kan het best in twee maanden'.

'Weet u wat, meneer de Timmerman, begint u maar gelijk', zegt de schildpad.

Na veel getimmer en gezaag is het dak na precies twee maanden weer als nieuw. 'Dat heeft u keurig gedaan, meneer de Timmerman, hier heeft u uw 400 euro en kijkt u, ook nog 50 euro omdat u met uw lieden de klus zo snel heeft kunnen klaren'.

‘Dank u beleefd, meneer de Schildpad’, zegt de timmerman en hij stopt het geld in zijn portemonnee. Uit een vakje van zijn portemonnee haalt hij een kaartje tevoorschijn, ‘alstublieft, hier heeft u mijn digitaal geprinte visitekaartje zodat u mij de volgende keer sneller kunt bereiken, het e-mail adres staat er ook al op, maar, eh, zo diep in het bos is er vast nog geen internet, of wel soms, meneer de Schildpad?’ ‘Nog niet, nog niet, maar u moet niet vreemd op kijken als er over een jaar of wat een elektronisch verzonden verzoek van mij aan u uit het bos komt’, zegt de schildpad gekscherend. Zuinig lachend en het drukwerk weer opbergend in zijn portemonnee neemt de timmerman wat ongemakkelijk afscheid van de vrolijke schildpad.

Bij een ieder in het bos is nu bekend dat meneer de Schildpad weer een prachtig huis heeft en spoedig wordt ook het geleende geld teruggevraagd. Meneer de Schildpad nodigt de schuldeisers ieder afzonderlijk uit om op de koffie te komen in zijn nieuwe huis.

Meneer de Schildpad heeft een grote pot koffie gezet voor zijn gasten en terwijl hij bezig is om de koffie over te gieten in de thermoskan wordt er aan de deur geklopt. Het is mevrouw de Kakkerlak.

‘Dag mevrouw de Kakkerlak, komt u binnen’.

‘Dank u wel meneer de Schildpad, maar hoe zit het met mijn geld?’.

‘Rustig aan mevrouw, u drinkt toch zeker wel een kopje koffie met mij?’
 ‘Nou, waarom ook niet’, zegt de kakkerlak. ‘Gaaf u daar maar even zitten, dan haal ik de kopjes uit de keuken’.

De schildpad loopt in een slakkengangetje naar de keuken als opnieuw op de deur wordt geklopt. Verschrikt springt mevrouw de Kakkerlak uit de stoel en vraagt aan de schildpad: ‘meneer de Schildpad, verwacht u bezoek vanavond?’

‘Jawel mevrouw Kakkerlak, meneer de Haan zou bij mij op bezoek komen’.
 ‘Wat zegt u mij nu! Meneer de Haan en ik zijn geen vrienden en als hij mij ziet is het afgelopen met mij, vlug, vertel me waar ik veilig kan schuilen’.
 ‘Gaaf u maar onder het bed schuilen, mevrouw’. Haastig schiet mevrouw de Kakkerlak onder het bed.

Inmiddels opent de schildpad de voordeur. ‘Komt u binnen, meneer de Haan, kopje koffie?’

‘Dat zal smaken’, zegt meneer de Haan, ‘maar ik blijf niet te lang, want het schemert al en met al dat gespuis tegenwoordig kun je maar beter in je hok zitten, lekker vroeg met de kippetjes op stok, niet waar, meneer?’

De schildpad knikt bevestigend en terwijl hij naar de keuken gaat wordt er weer op de deur geklopt.

‘Is er soms iemand die u vanavond verwacht, meneer de Schildpad?’, vraagt meneer de Haan een beetje geagiteerd.

‘Nu je het zegt, inderdaad, mevrouw de Awari zou nog langskomen’.

‘Een awari op bezoek bij jou?, hoe kun je mij dit aandoen? Een awari en ik kunnen niet in een ruimte zijn, vertel me waar ik schuilen kan, man’.

‘Wel, kruip u maar onder het bed’, adviseert meneer de Schildpad.

De haan doet wat hem gezegd wordt en ontmoet onder het bed mevrouw de Kakkerlak. Kraak! Afgelopen is het met mevrouw de Kakkerlak!

Meneer de Schildpad opent de deur voor mevrouw de Awari en biedt haar gelijk een kopje koffie aan.

‘Ach, waarom ook niet, een mens moet niet te streng zijn voor zichzelf, hè’, piept mevrouw de Awari. ‘De dokter heeft het afgeraden, maar ja dokters, hè, die weten ook niet alles zeg ik maar’. Al pratend trippelt mevrouw de Awari de huiskamer binnen. ‘Mooi dak geworden, meneer de Schildpad, piept mevrouw de Awari door.

‘Ja hè, het is goed stevig’, zegt meneer de Schildpad en wrijft vergenoegd in zijn pootjes. Dan wordt er weer geklopt.

'Verwacht u bezoek', vraagt mevrouw de Awari.

'Ach ja, meneer de Hond wilde ook een kijkje komen nemen, honden zijn nieuwsgierig, dat weet u ook, ze steken overal hun grote neus in', antwoordt meneer de Schildpad, 'maar u bent toch niet bang voor honden?'

'Bang', roept mevrouw de Awari, 'Bang is het woord niet, doodsbenauwd ben ik, hij zal mij opeten met zijn muil vol grote gele tanden'.

Tjonge jonge, daar moeten we wat aan doen, weet u wat, vlucht u maar onder het grote bed', zegt meneer de Schildpad. Sneller dan je van zo'n dikke buidelrat zou verwachten verdwijnt mevrouw de Awari onder het bed.

En kijkt recht in de verschrikte ogen van meneer de Haan. Mevrouw de Awari aarzelt geen seconde en voor de haan ook maar kuk kan zeggen, bijt mevrouw de Awari hem de strot door.

Intussen is meneer de Hond al binnen gelaten en geniet van een heerlijk kopje koffie met een krokant hondenbrokje. 'Klop klop', klinkt het weer.

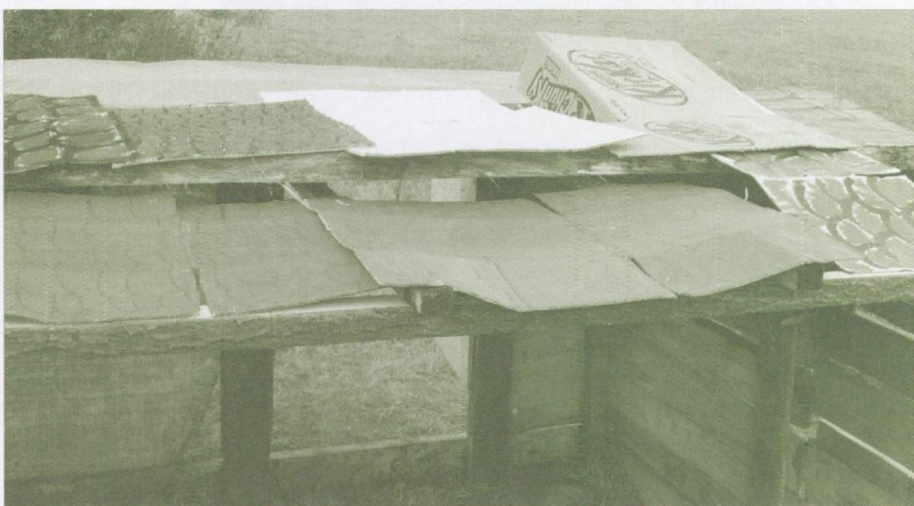
'Ha, hoe meer zielen hoe meer vreugd', bast meneer de Hond, want hij is een echt gezelligheidsdier.

'Ik denk dat het mevrouw de Jaguar is ', zegt meneer de Schildpad.

'Wroef', blaft meneer de Hond van schrik, 'dat is nou net het enige wezen dat ik niet gezellig vind, ze zit al jaren achter me aan, vlug, vertel, waar kan ik mij verschuilen?'

'Gauw, onder het bed', roept meneer de Schildpad.

De hond spurt de slaapkamer binnen en kruipt onder het bed. 'Nee maar, mevrouw de Awari, lang niet gezien', zegt de hond tegen de awari en schrokt haar in een keer naar binnen.

Meneer de Schildpad laat mevrouw de Jaguar binnen. 'Goedenavond, mevrouw de Jaguar, leuk dat u wilde komen'.

'Hmm,' antwoord mevrouw de Jaguar, 'laat me eens kijken, je zorgt goed voor jezelf, he van mijn centen,' zegt ze zacht, maar met een ingehouden dreiging. Haar lange soepele staart zwiept van links naar rechts en met gespeelde nonchalance trekt ze haar vlijmscherpe glimmende nagels in en uit. 'Rustig maar, rustig, eerst een kopje koffie en dan je geld', zegt de schildpad toch wel geïmponeerd door zoveel vrouwelijk machtsvertoon. Plotseling wordt er stevig op de deur gebonsd. 'Wie is dat zo laat', lispelt mevrouw de Jaguar wantrouwig. 'Het is meneer de Jager', antwoordt meneer de Schildpad neutraal. 'Waaaat', blaast de grote kat geschrokken, 'dan moet ik weg wezen, zijn vrouw wil mij als jas!'

'Snel onder het bed, mevrouw de Jaguar, daar kan hij u zeker niet vinden', zegt meneer de Schildpad. Snel als de wind maar volslagen geluidloos verdwijnt mevrouw de Jaguar onder bed. Meneer de Hond heeft geen kans, mevrouw de Jaguar breekt hem zijn nek.

'Daar is meneer de Jager eindelijk, hoe maakt u het', zegt meneer de Schildpad en gaat hem voor naar de huiskamer. 'Best, best, z'n gangetje, hè, fijn dakkie hebbie nou, de jongens hebben goed werk geleverd zeg'.

'Ja, ik ben heel tevreden, goed werk voor niet te veel geld, daar hou ik van', antwoord de schildpad, 'wilt een kopje koffie, met suiker en melk geloof ik?

'Dat hebbie goed onthouden, alles drop en dran, daar hou ik nou van, zeg ik ook altijd tegen mijn wijffie. Over wijffies gesproken, ik ruik zo'n duur parfummetje, he, ouwe snoeperd, geef het maar toe, damesbezoek he'. De jager lacht vet om zijn eigen opmerking. Meneer de Schildpad schuift wat ongemakkelijk heen en weer in zijn schild. 'Nou dame, dame, mevrouw de Jaguar is hier, niet echt 'my cup of tea', als u begrijpt wat ik bedoel'.

'Caramba, meneer de Schildpad, dat meen u niet! Die zoek ik al maanden, mijn vrouwtje zeurt mij de oren van het hoofd, ze wil een mooie jaguar jas en ik heb het haar beloofd. Enthousiast grijpt hij zijn geweer en gaat op zoek. Na niet al te lange tijd is hij weer terug.

'Niks gevonden, meneer de Schildpad', zegt hij spijtig.

'U heeft ogen, gebruik ze dan ook', zegt de schildpad. Voor de tweede keer gaat de jager op zoek, zorgvuldiger nu. Eindelijk komt hij op het idee onder het bed te kijken. Daar is mevrouw de Jaguar, ineengedoken en woest blazend. Het maakt bij de jager geen enkele indruk. Hij richt zijn geweer en een schot klinkt. 'BENG'.

Meneer de Schildpad hoeft uiteindelijk alleen maar 150 euro terug te betalen aan meneer de Jager en er blijft zelfs nog iets over voor een volgend avontuur.

Gebeurtenis

Iets belangrijks dat gebeurt. *Koninginnedag is een leuke gebeurtenis. De dood van mijn oma is een verdrietige gebeurtenis.*

In de gaten houden

Opletten, iets controleren. *De jongen hield zijn kleine broertje goed in de gaten.*

Samenwerken

Met elkaar iets doen of iets maken.

Object

Een voorwerp, een ding. *In het museum staan objecten van hout en glas.*

Oceaan

De zee.

Overleggen

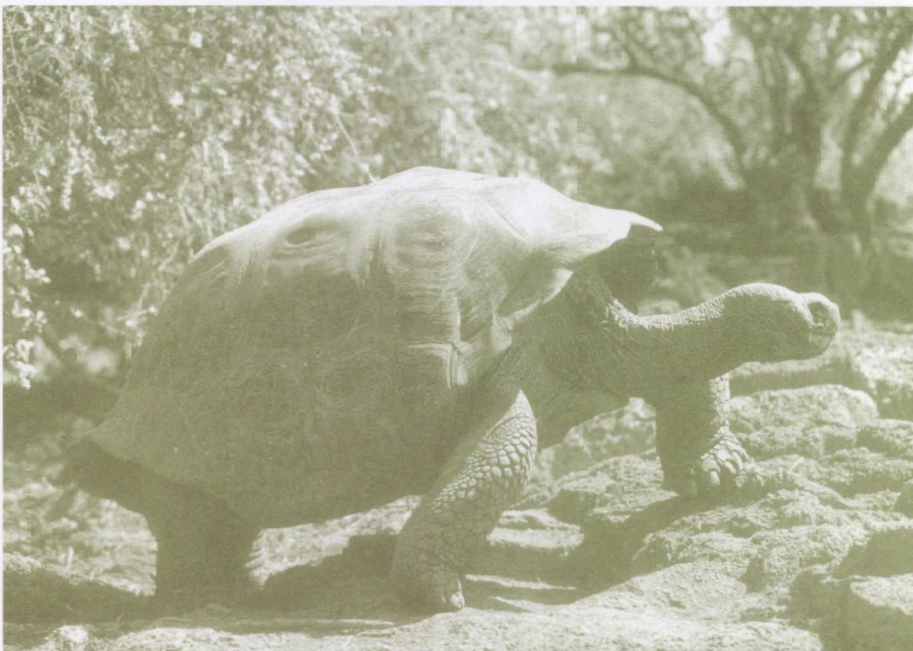
Met anderen praten en beslissingen nemen.

Presenteren

Iets vertellen aan een grote groep mensen over een onderwerp.

Rapporteren

Zeggen hoe iets is gebeurd. Verslag geven.

Les 4.1 | Introductieles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1 UUR EN 3 KWARTIER

Leerdoelen les 4.1

Kennisdoelen:

- De leerling maakt kennis met sprookjes uit verschillende culturen.
- De leerling leert nieuwe woorden gebruiken.
- De leerling maakt kennis met het beroep kunstenaar.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert gedachten en meningen uit te wisselen.
- De leerling leert tekst in beeld om te zetten.
- De leerling leert te tekenen, te schilderen en te bouwen.
- De leerling leert met anderen samen te werken.
- De leerling leert zijn werk te presenteren.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met de natuurlijke omgeving.
- De leerling leert naar anderen te luisteren.
- De leerling leert zijn ideeën en opvattingen duidelijk naar anderen te communiceren.

Voorbereiden

- Sprookje gekozen in overleg met kunstenaar.
- Kopieën sprookje voor leerlingen.
- Bepaal met de kunstenaar welke opdrachten door u, en welke door hem / haar worden begeleid.
- Moeilijke woorden uit sprookje op bord.
- Benodigheden voor tekenopdracht: papier, verf, water, penselen.
- Groepjes van twee voor tekenopdracht.

Start

- Introduceer kort het project Little People.
- Schrijf voor de les moeilijke woorden uit het sprookje op het bord.
- U bespreekt de woorden met de leerlingen. Wijs leerlingen ook op de woordenlijst in het lesmateriaal met de (moeilijke) onderstreepte woorden uit de opdrachten.
- Luisteren naar het sprookje: u of de kunstenaar lezen voor.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 1 | Praten en schrijven

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek. Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier. Hierdoor wordt informatie beter onthouden, ook krijgt u zicht op persoonlijke zienswijze en hetgeen er is gebeurd aan de hand van het gevoerde onderwijsleergesprek.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Les 4.1 | Introductieles

In deze les

- luister je naar een verhaal
- praat je met klas over een onderwerp
- maak je een tekening
- presenteer je tekening aan de klas

Onderstreepte woorden kun je opzoeken in de woordenlijst

Opdracht 1 | **Schrijven of praten**

In het sprookje dat is voorgelezen komen sprookjesfiguren voor die anders zijn dan mensen

Welke sprookjesfiguren kwamen voor in dit sprookje?

Wat leren de sprookjesfiguren in dit sprookje?

Wat leer jij in dit sprookje?

Wat vond je mooi aan dit sprookje?

Opdracht 2 | Teken

1. Kies iemand om mee samen te werken in een groepje van 2.
2. Wat is de belangrijkste gebeurtenis in dit sprookje volgens jullie?

3. Zet de verf en water en kwasten klaar en maak samen een tekening van deze gebeurtenis.
4. Hang de tekening op in de klas.

Opdracht 3 | Presenteren

Vul samen deze twee vragen in.

We hebben deze gebeurtenis getekend omdat

Het beste van deze tekening vinden we

omdat

- Hang jullie tekening naast de tekeningen van je klasgenoten.
- Vertel aan de klas iets over de tekening die jullie net gemaakt hebben. Gebruik daarbij jullie antwoorden van opdracht 2.

Opdracht 2 | Teken

Deze opdracht geeft de mogelijkheid voor de kunstenaar om te ontdekken wat er leeft bij de leerlingen aan de hand van het zojuist gehoorde verhaal of sprookje. De leerlingen kiezen een gebeurtenis die hen het meest aanspreekt en zetten dit om in een beeld, een tekening. Deze opdracht kan zo richting geven aan de creatieve buitenopdracht die de kunstenaar met hen gaat uitvoeren.

TIJDSDUUR: 35 MINUTEN

Opdracht 3 | Presenteren

Een aantal groepjes presenteren hun tekening aan de klas. 1.5 minuut per leerling. U kunt minder spraakzame kinderen helpen door de volgende vragen aan hen te stellen:

Wat heb je getekend?

Waarom heb je dit gekozen om te tekenen?

Is het geworden wat je wilde?

Kan je er nog iets meer over vertellen?

TIJDSDUUR: 15 MINUTEN

Afsluiting

Bereid de leerlingen voor op de buitenles. Geef de leerlingen eventueel een lijst mee naar huis met benodigdheden voor de buitenles die u al eens in de brief aan de ouders / verzorgers heeft genoemd.

TIJDSDUUR: 5 MINUTEN

Les 4.2 | Buitenles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1,5 UUR

Leerdoelen les 4.2

Kennisdoelen:

- De leerling leert te werken met natuurlijke materialen.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling leert met anderen samen te werken.
- De leerling leert zijn ideeën om te zetten in vormen.
- De leerling leert zijn werk te evalueren en te presenteren.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met zijn natuurlijke omgeving.
- De leerling leert respectvol te reageren op werk van anderen.

Vorbereiden

- Loop de pagina's Voorbereidingen Buitenles na en check de lijst.
- Groepsindeling van uw klas in groepen van 4.
- Afspraken en tijdsplanning op het bord.
- Taakverdeling kunstenaar, docent, eventuele vrijwilligers.

Start

Voordat u met de groep naar de locatie gaat, bereid u hen op de activiteit met behulp van opdracht 4 en 5. Teveel instructies op de locatie veroorzaakt onrust.

Opdracht 4 | Afspraken

Deze opdracht doet u voor vertrek naar de locatie, in de klas.

Vul samen met de leerlingen de opdracht in.

U kiest zelf de regels die u van toepassing acht op uw klas en situatie.

Bijvoorbeeld:

1. Tijdens de buitenles staat je telefoon uit, net als in de gewone les.
2. Gooi afval in de prullenbak
3. Overleg met je groepje en werk niet alleen.

Wanneer leerlingen zelf een regel of afspraak formuleren, wordt het naleven makkelijker.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Les 4.2 | Buitenles

In deze les

- maak je afspraken met elkaar
- werk je samen in een groep
- bouw je samen een kunstwerk

Opdracht 4 | Afspraken

Straks ga je buiten werken in een groepje van vier
Schrijf samen de afspraken op.

Afspraken

1

2

3

Tijd om buiten aan de opdracht te werken: minuten.

Tijd om elkaars werk aan het einde te bekijken: minuten.

We zijn om uur terug in de klas.

Ik werk samen met

Opdracht 5 | Extra taak

Je werkt samen aan de opdracht, daarbij heeft ieder een extra taak. Verdeel de vier extra taken in je groepje.

Taak 1: **Sjouwer** doet het allerzwaarste werk buiten. Naam:

Taak 2: **Bewaker** houdt de tijdsplanning in de gaten. Naam:

Taak 3: **Prater** gaat jullie werk presenteren. Naam:

Taak 4: **Uitlegger** vertelt hoe het samenwerken ging. Naam:

Opdracht 6 | Bouwen of Maken

Je bent buiten. Met je groep ga je iets maken of bouwen. De kunstenaar legt de opdracht uit.

Opdracht 7 | Overleg

Je bent klaar met je werk. Overleg met elkaar wat goed en wat minder goed ging bij het bouwen en het samenwerken. Vul samen in:

Bouwen

We hebben een _____ gemaakt

We hebben het gemaakt van _____

--

Het moeilijkst om te maken was _____

omdat _____

--

Het mooiste vinden we _____

omdat _____

Prater gaat dit straks aan de klas vertellen.

Opdracht 5 | Extra Taken

Deze opdracht doet u voor u naar de locatie vertrekt, in de klas.

- Bespreek de taken klassikaal voordat u de groepen zelf laat kiezen.
- Stel de groepen samen.
- Binnen de groepen heeft ieder groepslid nu een extra aandachtspunt of taak, hiermee verloopt de samenwerking gestructureerd.

Sjouwer: heeft leiding over het verplaatsen van de zwaardere materialen met hulp van de anderen.

- sterk
- kan leiding geven

Bewaker: houdt de tijdsduur: per opdracht in de gaten.

- heeft horloge
- heeft overzicht

Prater: presenteert het groepswerk aan de klas bij opdracht 8.

- spreekt duidelijk
- kan goed vertellen

Uitlegger: doet verslag van de manier van samenwerken in de subgroep.

- kan onpartijdig zijn
- doet verslag van plus - en minpunten die gezamenlijk in de subgroep zijn besproken

N.B.

U kunt de taken per subgroep ook zo verdelen dat genoemde kwaliteiten per taak juist ontwikkeld kunnen worden bij de leerling.

TIJDSDUUR: 10 MINUTEN

Opdracht 6 | Maken of bouwen

U bent op locatie. Start met het aangeven van de grenzen waarbinnen leerlingen mogen werken.

Deze opdracht is de creatieve buitenopdracht en daarmee de kern van het project. Afhankelijk van de keuze van de kunstenaar wordt de inhoud van deze opdracht bepaald. Advies:

- Bespreek de opdracht vooraf stapsgewijs.
- Begeleidt de aandachtspunten vastgesteld bij opdracht 4 en 5.
- Laat de leerling zo zelfstandig mogelijk met elkaar werken zodat samenwerking en resultaat door eigen inzet zijn ontstaan.

TIJDSDUUR: 30 TOT 50 MINUTEN

instructie opdracht 7 zie volgende pagina >

Opdracht 7 | Overleg

De subgroepjes bespreken en beantwoorden gezamenlijk de vragen van deze opdracht. De antwoorden worden gebruikt bij opdracht 8.

TIJDSDUUR: 7 MINUTEN

Opdracht 8 | Presenteren

Met deze opdracht kan de leerling het werk en de werkwijze van de andere groepjes leren kennen.

- De presentatie van **Prater** betreft het resultaat van het groepswerk, het beeld dat is gemaakt.
- De presentatie van **Uitlegger** is een verslaggeving van de samenwerking in de groep.

De kunstenaar sluit iedere presentatie van **Prater** af met een kort commentaar waarin allereerst een aantal sterke punten van het werk worden benoemd.

De docent sluit iedere presentatie van **Uitlegger** af met een kort commentaar.

TIJDSDUUR: 35 MINUTEN

U gaat terug naar school.

Samenwerken

Wat ging er goed bij het samenwerken?

We denken dat dat komt doordat

Wat ging minder goed bij het samenwerken?

We denken dat dat komt doordat

Uitlegger gaat dit rapporteren, hij of zij gaat dit vertellen aan de hele klas.

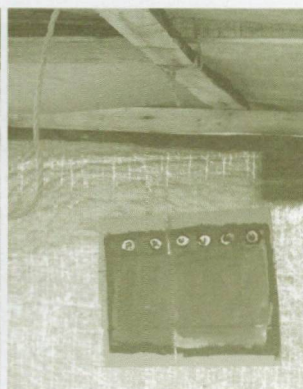
Opdracht 8 | Presenteren

Prater vertelt iets over wat jullie hebben gemaakt.

Uitlegger vertelt hoe jullie samenwerking is gegaan.

Gebruik bij het presenteren de antwoorden van opdracht 7.

Jullie gaan weer naar school.

Les 4.3 | Verwerkingsles

In deze les

- luister je naar een ander verhaal
- praat je met elkaar over verhalen
- schrijf je zelf een verhaal

Opdracht 9 | **Praten en Schrijven**

Welke wezens komen in dit sprookje voor?

Wat doet de natuur in dit sprookje?

Welk sprookje vind je leuker, deze, of de eerste die je hebt gehoord?

Leg uit waarom je dat vindt.

Welke sprookjesfiguren zou jij graag in je buurt hebben wonen?

1. Een omdat

2. Een omdat

3. Een omdat

Les 4.3 | Verwerkingsles

TOTALE MINIMALE TIJDSDUUR: 1 UUR EN 1 KWARTIER

Leerdoelen les 4.3

Kennisdoelen:

- De leerling krijgt inzicht in de achtergronden van sprookjes uit verschillende culturen.
- De leerling leert parallellen te ontdekken tussen verschillende sprookjes.

Vaardigheidsdoelen:

- De leerling oefent naar anderen luisteren.
- De leerling oefent creatief schrijven.
- De leerling oefent voordragen of voorlezen.
- De leerling leert een thema om te zetten in een verhaal of lied.

Houdingsdoelen:

- De leerling leert respectvol om te gaan met elkaars werk.

Vorbereiding

- Selecteer een sprookje ter afsluiting van dit lessienblok.
De Matrix in deze handleiding kan u daarbij van dienst zijn. Kies in ieder geval een sprookje waarin natuur en cultuur worden behandeld, of een waarin sprookjesfiguren een ecologische boodschap overbrengen. De andere sprookjes op de CD zijn ook bruikbaar.
- Eventueel kopieën sprookje voor leerlingen.
- Eventueel CD-speler klaarzetten.
- Moeilijke woorden sprookje op bord.

Start

- Bespreek de door u genoteerde moeilijke woorden uit het sprookje.
- Lees voor of gebruik de CD.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Opdracht 9 | Praten en Schrijven

Achtergrond: bij deze opdracht kan de leerling ervaren dat ieder sprookje Little People bevat en er in ieder sprookje voor de mens iets te leren valt van hen, of van de natuur.

U behandelt de vragen klassikaal middels het onderwijsleergesprek. Daarna beantwoorden de leerlingen individueel de vragen op papier. Hierdoor wordt informatie beter onthouden, ook krijgt u zicht op persoonlijke zienswijze en hetgeen er is gebeurd aan de hand van het gevoerde onderwijsleergesprek.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Opdracht 10 | Water

Achtergrond: de zorg voor water is hier het thema. Water als thema in omgang met de natuur heeft bij deze lessenreeks om praktische redenen nog weinig aandacht gekregen. Als element waar de mens zorg voor kan dragen is het een belangrijke afsluiting van deze lessenreeks en van het project Little People.

- Bespreek kort de inhoud van de opdracht en geef tijdsduur aan.
- Laat groepen maken of kies zelf.
- Leerlingen krijgen een beginzin.

TIJDSDUUR: 20 MINUTEN

Ter afsluiting van het project kunt u een aantal of alle groepen hun werk laten voorlezen / voordragen. Geef kort feedback na iedere presentatie.

TIJDSDUUR: 30 MINUTEN

Opdracht 10 | Water

Je werkt in een groepje van twee.

Kies wat je wilt gaan maken, kruis aan wat je hebt gekozen.

Wij schrijven samen een:

- ☐ Gedicht
☐ Verhaal
☐ Lied
☐ Rap

De koning van de zee woont diep in de oceaan. Hij kan vertellen hoe de mensen het water van de zee schoon en levend kunnen houden.

Schrijf een kort verhaal waarin je de koning van de zee laat praten.

Je kunt ook een lied of een rap schrijven.

Ik ben de koning van de oceaan

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

Presenteren jullie je werk aan de klas?!

Little People

Geheimen en Vertellingen

IVN / stichting CultDuur 2004

Projectcoördinatie

Hugo Bunte (IVN)

Stan Frijters (stichting CultDuur)

Research

Juli van Drooge

Materiaalontwikkeling

Juli van Drooge m.m.v. Stan Frijters en Ger Schippers

Klankbordgroep

Krishna Autar (Autar Consultancy Zoetermeer)

Barbara van Dam (IVN)

Cees Noordegraaf (Uitgeverij Zorn)

Lonneke Visser (Koninklijke Nederlandse Heidemij)

Veldadvies

Gerda Frijters, Marja Schippers en Martin Hup

Kunstbijdrage

Jessy Rahman

Concept ontwerp

Frits Nossbaum en Pieter Malfliet

Grafische vormgeving

Pieter Malfliet

Pictogrammen

Mark van Huystee

Druk

Drukkerij Van de Sande b.v.

Dank zijn het IVN en de CultDuur verschuldigd aan Jessy Rahman (kunstenaar), de leden van de klankbordgroep, de docenten van Basisschool de Vuurtoren (Lelystad), Staatsbosbeheer Lelystad, IVN vrijwilligers Lelystad en de subsidiegevers die dit innovatieve project mogelijk hebben gemaakt.

Dit project is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het VSBfonds, het Landelijk NME-fonds, de KNHM, het IVN en de stichting CultDuur.

VSBfonds

KNHM
Koninklijke Nederlandse
Heidemaatschappij

CultDuur

PRIJS: € 19,95, LEDEN € 14,95

ISBN 90-70168-60-X

IVN / stichting CultDuur

CultDuur

